

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

ФАКУЛЬТЕТ ПЕДАГОГІКИ, ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА МЕТОДИКИ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

**ОСОБЛИВОСТІ СПІВПРАЦІ ПРИШКІЛЬНОГО
ОЗДОРОВЧОГО ТАБОРУ З ЗАКЛАДАМИ
ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

**Кваліфікаційна робота
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)**

Виконала:
студентка 6 курсу, групи 632
Лісничка Андріана Вікторівна
Керівник: кандидат педагогічних наук,
доцент Біленкова Л.М.

До захисту допущено:

на засіданні кафедри

протокол № 4/1 від 16 листопада 2021 року

Зав. кафедрою _____ проф. Романюк С.З.

ЧЕРНІВЦІ – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СПІВПРАЦІ ПРИШКІЛЬНОГО ОЗДОРОВЧОГО ТАБОРУ З ЗАКЛАДАМИ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	7
1.1. Проблема співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти в науковій літературі	7
1.2. Значення партнерської взаємодії у співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти.....	21
ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО РОЗДІЛУ	30
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СПІВПРАЦІ ПРИШКІЛЬНОГО ОЗДОРОВЧОГО ТАБОРУ З ЗАКЛАДАМИ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	32
2.1. Вивчення досвіду співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти.....	32
2.2. Форми та методи співпраці пришкільного оздоровчого табору денного перебування з закладами позашкільної освіти	38
2.3. Методичні рекомендації до організації співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти.....	49
ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО РОЗДІЛУ	56
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	61
ДОДАТКИ	68

ВСТУП

Сучасне суспільство, яка розвиває місцеве регіональне самоврядування, не достатньо звертає увагу на розвиток співпраці та партнерської взаємодії з закладами освіти. Проте, заклади освіти, шукаючи оптимальні методи і технології особистого розвитку, почасти опановують інноваційну роль – агентів змін у розвитку місцевих громад й суспільстві в цілому та пропагують практику партнерської активності. Співпраця між закладами позашкільної освіти – це нагальна необхідність, адже очевидно, що ефективно розвивається заклад освіти, який реалізує співпрацю, тим самим швидше адаптується до суспільних змін та освітніх реформ, шукає потрібні ресурси для розвитку. Розвиток партнерської взаємодії – важлива умова виходу закладу освіти на належний рівень та вагомий фактор підвищення якісних освітніх послуг у закладах позашкільної освіти. Концепція партнерської взаємодії пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти в канікулярний період відпочинку передбачає реалізацію активного пошуку нових ресурсів стосовно задоволення освітніх потреб дітей молодшого шкільного віку, їх батьків, впровадження інноваційних форм співпраці; розробку та здійснення проєктів, програм з врахуванням інтересів закладів позашкільної освіти та є ефективним для освітнього розвитку партнерів.

Сучасними психолого-педагогічними джерелами зроблено вагомий внесок у утворення науково-практичного підґрунтя для розвитку освітнього середовища закладів позашкільної освіти та реалізації творчої спрямованості його специфічної складової – освітнього мікросоціуму. Цінними є наукові здобутки стосовно дослідження проблеми розвитку творчої особистості, формування психолого-педагогічних концепцій розвивального виховання.

Науково-теоретичною базою організації виховної роботи закладів позашкільної освіти виступають педагогічні погляди С.Русової, В.Сухомлинського, К.Ушинського; наукові праці Л.Виготського, В. Давидова, Д. Ельконіна, О. Леонтьєва, С.Рубінштейна з проблем розвитку творчої

дитини з метою розвиваючого виховання; проблеми виховання та розвитку дітей молодшого шкільного віку в шкільній та позашкільній системі розкриті у педагогічних творах І. Беха, Г.Костюка, В.Рибалки, С.Максименко, В.Моляка, Г.Пустовіта; вивчення специфіки реалізації педагогічних систем – О.Сухомлинської; проблеми екологічного виховання в позашкільлі охарактеризовані в напрацюваннях В.Вербицького, Г.Пустовіта; Р.Науменко, Г.Пустовіт, Т.Сущенко розкривають організаційно-педагогічні засади діяльності закладів позашкільної освіти. Особливості співпраці закладів позашкільля на сучасному етапі розвитку освітніх установ не достатньо вивчені. Саме тому нами вибрано тему дипломної роботи, яка є значимою та актуальною: **«Особливості співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти».**

Мета дослідження – розкрити організаційно-методичне забезпечення співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти.

Стосовно мети, виокремлено основні **завдання дослідження**:

1. Проаналізувати наукову літературу в контексті проблеми співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти;
2. Розкрити значення партнерської взаємодії у співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти;
3. Обґрунтувати організаційно-методичне забезпечення співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти.

Об'єкт дослідження – співпраця пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти.

Предмет дослідження – організаційно-методичне забезпечення співпраці пришкільного оздоровчого табору денного перебування з закладами позашкільної освіти.

В ході дослідження означеної проблематики використано сукупність **методів дослідження**:

- **теоретичні** – аналіз інструктивно-методичної літератури, наукових джерел, нормативно-правової та звітної документації студентів-

практикантів спеціальності «Початкова освіта» виявлення рівнів співпраці закладів позашкільної освіти з табором денного перебування, розкриття наукових концепцій, методів та форм співпраці пришкільного табору з закладами позашкільної освіти; синтез, порівняння та узагальнення незалежних характеристик, стосовно визначення понятійно-категоріального апарату роботи, вивчення досвіду співпраці таборів з денним перебуванням та закладів позашкільної освіти; тлумачення способів співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти у гармонійному вихованні дітей молодшого шкільного віку.

- **емпіричні** – вивчення, аналіз, узагальнення досвіду табору з денним перебуванням стосовно співпраці з батьками; бесіда з студентами спеціальності «Початкова освіта», які мали можливість пройти очно практику в пришкільних оздоровчих таборах, з'ясування основних напрямів співпраці оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти.

Теоретичне значення дипломної роботи полягає в обґрунтуванні теоретичних основ співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти, розкритті способів партнерської взаємодії, обґрунтуванні структури співпраці пришкільного табору з закладами позашкільної освіти, характеристиці реального стану співпраці з досвіду роботи таборів з денним перебуванням, аналіз нормативно-правової літератури, наукових пошуків вчених, визначенні термінів, провідних наукових концепцій дипломної роботи.

Практичне значення полягає у можливості використання результатів наукового дослідження з обраної вчителями початкових класів, у статусі вожатих, педагогами закладів позашкільної освіти та студентами педагогічних закладів вищої освіти.

Апробація теми дипломної роботи. Прийнято участь у онлайн-конференції «Актуальні питання початкової освіти: досвід, реалії перспективи», 21-22 жовтня 2021 року, м. Кам'янець-Подільський, тема: «Особливості співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами

позашкільної освіти». Отримано сертифікат що засвідчує участь у конференції.

Структура дипломної роботи складається з вступу, двох розділів з підрозділами, висновками до кожного із розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СПІВПРАЦІ ПРИШКІЛЬНОГО
ОЗДОРОВЧОГО ТАБОРУ З
ЗАКЛАДАМИ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

**1.1. Проблема співпраці пришкільного оздоровчого табору з
закладами позашкільної освіти в науковій літературі**

Позашкільна педагогіка – це наука виховання вільної дитини молодшого шкільного віку, яка базується на законах творчості, та визначається залученням вихованців до дійсної реальної взаємодії, розумового діалогу, гармонізації спілкування, створення ситуації успіху, здатності відчувати себе вільними у випадку поразки, мати право на помилку.

Позашкільна освіта за принципом добровільності не допускає примусу, страху, невпевненості, побоювання. Оскільки вона навпаки прихильна до розвитку незалежної думки, впровадження системи діалогічних способів співпраці та розумової напруги.

В загальному позашкільна виховна робота в закладах позашкільної освіти, до яких відноситься і пришкільний оздоровчий табір, орієнтована на реалізацію мети гармонійного виховання, враховуючи сучасні запити підростаючого покоління, що склалося в результаті розвитку позашкільної освіти (Додаток Б).

Організація виховної роботи в закладах позашкільної освіти характеризується масовим характером і ґрунтується на добровільній участі в ній. Доцільними та ефективними формами позашкільної діяльності виступають гуртки за інтересами, самодіяльні гуртки, наукові клуби, товариства, літературні об'єднання, колективні бесіди, лекторії стосовно етичних, науково-популярних, актуальних тем, використання ігрової діяльності та інших форм культурного відпочинкового дозвілля (в таборі з денним перебуванням), здійснення суспільно-корисної роботи, презентації творчих звітів, виступи художньої самодіяльності, виставки, конкурси, змагання.

За переконаннями О.Биковської (2006) позашкільна діяльність є «складовою і невід'ємною частиною всієї навчально-виховної роботи, яка проводиться для дальшого удосконалення знань, вмінь і навичок вихованців, підвищення їхнього культурного рівня психологічної і практичної підготовки до праці і фізичного загартування» (с.98).

Особливістю позашкільного освітнього процесу є взаємна співтворчість та співпраця педагогів та вихованців, їхня дружба і духовна спорідненість, визнана самостійність особистості дитини молодшого шкільного віку побудована на взаємоповазі та взаємній вмотивованості, зацікавленості у успіху результату спільної діяльності.

Психологи доводять, що співпраця є можливою лише за створення і побудови сприятливих міжособистісних відносин, морально-психологічного комфорту. Оскільки в атмосфері внутрішньої напруги та скутості дитини не може вести себе природно, стає духовно біднішою, примітивнішою, ніж є насправді.

Наявність духовних взаємозв'язків є неодмінною передумовою і мірилом гармонійного розвитку особистості. Тому пріоритетним завданням позашкільної роботи є створення таких психологічно-педагогічних сприятливих умов, за якими вихованець з першого дня перебування у закладі позашкільної освіти зміг би використати хоча б мінімум дружніх очікувань.

Виховний процес у закладі позашкільної освіти, на думку Г.Пустовіт, (2003) – «явище більш виховне, аніж дидактичне, бо основною його характеристикою є не пізнання, а духовні стосунки. Цей процес за своєю природою схожий на розв'язання важливих життєвих ситуацій, які стимулюють свідоме й активне бажання самовдосконалюватися й оновлюватися. Якщо таке прагнення стає невід'ємною рисою особистості, то це і є найвагоміший результат позашкільного виховання, бо схильність дитини до оновлення має сильну енергію» (С.14-19).

Отже, позашкільну роботу не можливо ототожнювати з навчальною працею. Перед нею не ставиться мета реалізовувати державний стандарт

загальної середньої освіти. Цілком логічно розглядати позашкільну діяльність в руслі соціологічного спілкування, як процес партнерської взаємодії, в якій вагому роль відіграють почуття симпатії, саморегуляції, атракції, емпатії, рефлексії.

Важливими принципами, які реалізує позашкільня, виступають добровільність участі, індивідуалізація розвитку здібностей, талантів, нахилів, виховання гармонійної особистості відповідно до її інтересів та потреб, співпраця у творчості, єдність розвитку та саморозвитку вихованців, емоційна симпатія міжособистісних взаємин. Адже, на нашу думку, у позашкільній діяльності дитина молодшого шкільного віку не тільки відтворює репродуктивно відтворює знання, вміння та навички, а й завдяки своїй індивідуальності та унікальності вона їх розвиває, збагачує та вдосконалює.

Дана обставина і характеризує закон творчої поведінки, що нівелює функціональний підхід до вихованця, специфіку методів та форм позашкільної роботи, які орієнтовані на заохочення максимального творчого самовираження дитини, багатство вражень, що створенні на спеціально передбачених і організованих комфортних стосунках, які є основою продуктивної творчої діяльності дитини і співтворчості.

Належне функціонування позашкільної діяльності забезпечується здатностями та вміннями його організаторів «заохочувати таланти», залучати дітей до розвитку особистої системи ціннісних орієнтирів, збагачувати педагогічну роботу творчими формами, що має вагоме моральне, духовне та соціальне значення.

Р.Науменко, (2009) стверджує, що позашкільна виховна діяльність «залежить від складу його вихованців і характеру взаємин між ними. Його ще називають «творчим процесом», оскільки будується на пізнанні внутрішнього світу дитини в умовах максимальної емоційної зручності, значних і систематичних творчих зусиль» (с. 32).

Таким чином, дитина молодшого шкільного віку такій творчій роботі виражає власні кращі риси характеру, осмислено керує своїми почуттями,

потребами та бажаннями, виявляє їх у відповідній ситуації (розвиток сили волі, подолання негативних емоцій, страху, нівелювання стану безпорадності та бездіяльності).

Для педагога закладу позашкільної освіти, а особливо для вожатого табору з денним перебуванням, успішним результатом виступає формування людських рис та якостей дітей, їх бажання досягти мети, докладаючи до цього максимум зусиль (духовних, фізичних, психічних, моральних). Найкращим результатом для педагога у здійсненні позашкільної діяльності з вихованцями є поява у дітей активної творчої енергії і бажання до самовираження, саморуху, саморозвитку у досягненні творчих цілей.

Саме цією обставиною можна пояснити випереджаючий характер позашкільної виховної роботи, що наповнена глибоким особистісним змістом і здійснюється за умов симпатії і щирої довіри до наставника.

Означимо, що проблема організації виховної роботи з повноцінного відпочинку та оздоровлення вихованців пришкільного оздоровчого табору в період літніх канікул залишається в центрі уваги не тільки освітніх менеджерів закладів освіти, а й установ позашкільля, працівників органів влади в регіонах та муніципалітетах.

Один із важливих закладів позашкільної освіти у формуванні здорового способу життєдіяльності дітей молодшого шкільного віку – пришкільний оздоровчий табір. З огляду вище сказане вважаємо за потрібне розкрити особливості, нормативно-правову базу функціонування таборів з денним перебуванням, в тому числі й пришкільного типу та розкрити фактори їхнього впливу на співпрацю з закладами позашкільної освіти з метою формування гармонійної особистості дітей та активної життєдіяльності вихованців.

Аналіз психолого-педагогічних й нормативних джерел засвідчує, що будь-яка діяльність в нашій країні має організовуватись та діяти в правових межах. Виховна та оздоровча робота у співпраці з закладами позашкільля не виняток, а особливо коли йде мова про оздоровлення вихованців. Нормативно-правовий контекст забезпечення означено процесу має певні особливості та

багатовекторність, охоплює широкий спектр діяльності й діє в колаборації органів державної виконавчої влади та діяльності громадських дитячих організацій на всіх ступенях повноцінного забезпечення.

Одним з показників державної політики – довершеність нормативно-правових актів, законів, що забезпечують правовий рівень діяльності закладів освіти і партнерської взаємодії між ними.

Основними законами України щодо охорони здоров'я передбачено розвиток мережі оздоровниць, таборів відпочинку та інших дитячих закладів з метою формування здорового, гармонійно розвинутого підростаючого покоління (стаття 59). Стосовно моніторингу щодо охорони здоров'я дітей молодшого шкільного віку і проведення оздоровчих заходів у дитячих закладах освіти, то їх реалізують в співпраці з органами і закладами охорони здоров'я та життєдіяльності інші структури виконавчої влади за активною участю громадських дитячих організацій, зокрема профспілок (стаття 62).

Законом України «Про соціальну роботу з дітьми й молоддю» (з 2014 року), що ґрунтується на Конституції України (254к/96-ВР), визначено соціальну діяльність з дітьми молодшого шкільного віку як співпрацю вповноважених органів, підприємств, організацій, закладів освіти незалежно від їхнього підпорядкування й форм власності та окремих громадян країни, що орієнтована на створення сприятливих умов життєдіяльності, різнобічного та гармонійного розвитку вихованців, захист їх законних інтересів, конституційних прав та свобод, забезпечення розвитку культурних і духовних потреб дітей.

Організація виховної роботи пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти реалізується в державі через діяльність мережі дитячих оздоровчих установ, що належать до організаційно-методичних видів позашкільної освіти країни.

Згідно Конституції України, у статті 53 визначено, що «держава забезпечує розвиток позашкільної освіти» (Конституція України). Правову, соціально-економічну, організаційну, освітню й виховну основу залучення

дітей молодшого шкільного віку позашкільною діяльністю визначено Законом України «Про позашкільну освіту», а типи та форми власності закладів позашкільної освіти задекларовано Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку типів позашкільних навчальних закладів». Заклади позашкільної освіти у співпраці можуть організовувати діяльність у формах оздоровчих відпочинкових закладів (пришкільний оздоровчий табір), що реалізують позашкільну освіту й залучають вихованців до організації дозвілля, проведення повноцінного відпочинку та орієнтують на оволодіння необхідними компетентностями з організації здорового способу життєдіяльності.

До ряду типізації закладів позашкільної освіти згідно законодавства відносяться заклади оздоровлення та відпочинку для підростаючого покоління: дитячо-юнацькі табори відпочинку та оздоровлення (комплекси, містечка) – профільні, сезонні, оздоровчі, відпочинку та праці, табори санаторної форми оздоровлення, табори з денним перебуванням, туристичні бази відпочинку та оздоровлення.

Крім законодавчої нормативної бази, реалізацію прав дітей молодшого шкільного віку на повноцінний, змістовний відпочинок та оздоровлення забезпечують численний ряд нормативно-правових документів. Так, щорічно видаються розпорядження Президентом України стосовно організації змістовного відпочинку та оздоровлення дітей молодшого шкільного віку; це нагальне питання перебуває на перманентному контролі Кабінету Міністрів та Верховної Ради України. Відповідні органи виконавчої влади (центральні, місцеві), на які мають зобов'язання з організації відпочинку та оздоровлення дітей, вживають заходів щодо стосовно організації та проведення оздоровчих заходів.

Для ефективної організації змістовного, повноцінного відпочинку та оздоровлення дітей молодшого шкільного віку а також мотиваційної сфери в діяльності дитячих закладів відпочинку та оздоровлення у кожного року терміном на рік Державним комітетом України стосовно справ

сім'ї та молоді підготовлюється Державна програма відпочинку й оздоровлення дітей. (затверджується Постановою Кабінету Міністрів України). Саме цим нормативним документом визначаються основні завдання, що спрямовуються на створення належних умов для якісного відпочинку і оздоровлення дітей молодшого шкільного віку.

Серед низки цих документів – вдосконалення нормативно-правової документації, нормативно-інструктивних актів регіональних органів виконавчої влади стосовно організації повноцінного відпочинку й оздоровлення дітей; залучення кількості підростаючого покоління, охоплених організованими виховними видами діяльності з повноцінного відпочинку та оздоровлення вихованців; вдосконалення мережі дитячих закладів оздоровлення; покращення матеріально-технічної, науково-методичної бази організації роботи в закладах оздоровлення; створення належних умов для здійснення інноваційних, соціально-педагогічних, медико-оздоровчих форм оздоровлення та відпочинку вихованців; зміцнення кадрового потенціалу педагогічних працівників та підвищення престижу дитячих закладів (пришкільних оздоровчих таборів) відпочинку та оздоровлення (Державна програма відпочинку й оздоровлення дітей).

Отже, з початку літа (червень) повноцінним та змістовним дозвіллям для дітей молодшого шкільного віку виступають пришкільні оздоровчі табори.

Організація виховної роботи в пришкільному оздоровчому таборі має свої особливості, що приносить йому певну перевагу у порівнянні з іншими закладами позашкільної освіти. Передусім дана перевага в тому, що освітнє середовище табору з денним перебуванням досить сильно відрізняється від традиційної для вихованців обстановки вдома. Це характеризується такою специфікою організації співпраці:

По-перше, спільним перебуванням дітей молодшого шкільного віку в одному відпочинковому закладі протягом тривалого часу.

По-друге, саме тут діти молодшого шкільного віку перебувають в досить тісній взаємодії з своїми дорослими наставниками (вожатими), суттєвим

результатом чого стає «зона довіри» між ними, що швидше виникає і є такою важливою для обох сторін учасників організації виховної діяльності.

По-третє, вихованці долучаються до ведення та дотримання здорового способу життя – в сприятливих умовах соціально-природного середовища.

По-четверте, діти залучаються до активного спілкування з природою в співпраці з екологічними гуртками закладів позашкільної освіти, екологічними центрами, що сприяє покращення їхнього власного психологічного та фізичного здоров'я, підвищенню рівня екологічної культури дітей молодшого шкільного віку.

По-п'яте, повноцінний відпочинок, «розумне дозвілля», розваги та розвиток всіляких хобі вихованців уможливають відновлення їхніх фізичних та душевних сил, дозволяють зайнятися цікавими справами, сприяють розвитку у собі нових навичок, максимального розкриття свого власного потенціалу (Пустовіт, 2011).

Підсумуємо на основі вище зазначеного, *що співпраця пришкільного оздоровчого табору та закладів позашкільної освіти* – це система цілеспрямованого морального взаємозбагачення педагогів і вихованців в сприятливих психологічних умовах засобами діалогічної культури та інтелектуальної взаємодії.

Співробітництво педагогів пришкільного оздоровчого табору з організаторами позашкільної діяльності надзвичайно важливий аспект в літній відпочинковий період дітей молодшого шкільного віку.

Педагоги пришкільних таборів у організації виховної роботи вступають у взаємодію з вихователями закладів позашкільної освіти з метою реалізації єдиної спільної мети – розвитку гармонійної особистості, що в майбутньому відповідатиме вимогам сучасного суспільства. Партнерська співпраця педагогів пришкільного оздоровчого табору та педагогів закладів позашкільної освіти здійснюються в різних формах (гуртках, секціях, об'єднаннях, клубах) за умов спільного розв'язання виховних проблем,

впорядкування, корегування та координації виховних зусиль з метою орієнтації на розвиток дитячих здібностей, талантів, нахилів та інтересів, забезпечення матеріальної бази для формування досвіду соціальних навичок (Soft skills).

За нашими переконаннями, заняття вихованців табору з денним перебуванням в гуртках та секціях, спортивних клубах, танцювальних, вокальних та хореографічних студіях, музичних школах не повинні бути для вожатих справою, яка стосується тільки педагогів закладів позашкільної освіти, адже для виступів на концертах в пришкільному таборі залучаються саме ці діти, які мають поставлені номери, записані фонограми тощо. І, навпаки, спостерігаючи за вихованцями в пришкільному оздоровчому таборі під час участі у тих чи інших видах діяльності, можна розпізнати талант та здібності дитини до танцю, співів, спорту, комп'ютерної техніки і спрямувати її до відвідування закладу позашкільної освіти з метою розвитку природних задатків (Мосякова, 2018).

З метою організації повноцінного відпочинку дітей на базі закладів загальної середньої освіти та закладів позашкільної освіти щорічно утворюються табори з денним перебуванням (за винятком останніх років, у зв'язку з поширенням ковідного вірусу).

Співпраця закладів позашкільної освіти інтегрує змістовний відпочинок, трудову діяльність, спортивну роботу з пізнавальною, естетичною, екологічною, оздоровчою діяльністю. Основною метою співпраці в організації виховної роботи є забезпечення сприятливих умов для повноцінного відпочинку, організації оздоровлення вихованців, формування навиків здорового способу життя, розвитку творчих здібностей та талантів. Зміст та шляхи співпраці сприяють формуванню дитячої ініціативи та самодіяльності вихованців, орієнтовані на розвиток та розширення загальнолюдських моральних цінностей.

Завданнями співпраці у здійсненні виховної роботи, за твердженнями В.Омельяненка (2008), є:

- ❖ реалізація культурного та повноцінного змістовного дитячого дозвілля;
- ❖ розвиток здібностей, талантів та нахилів дітей молодшого шкільного віку в період відпочинку та оздоровлення;
- ❖ спрямування на розвиток ініціатив та самодіяльності вихованців у повазі трудової діяльності;
- ❖ пропагування навиків здорового способу життєдіяльності та заняття спортом.

Організація співпраці пришкільного оздоровчого табору та закладів позашкільної освіти вирізняється рядом характерних особливостей, зважання на які є запорукою організації у таборі з денним перебуванням в канікулярний період сприятливої радісної атмосфери і створення корисного відпочинку та розвитку вихованців.

При плануванні спільних виховних заходів потрібно зважати на те, що в цій діяльності братимуть участь вихованці з різним особистим та соціальним досвідом, умовами життєдіяльності, різними здібностями та талантами. Необхідно звертати увагу на врахування принципу добровільності участі вихованців у спільних справах табору та закладів позашкільної освіти при виборі занять, які їм подобаються.

Отже, співпраця закладів позашкільної освіти – це двосторонній процес, в ході якого якісні зміни відбуваються не лише в житті вихованців, а й у їхніх педагогів.

Дух партнерської взаємодії виявляється у взаємній зацікавленості табору з денним перебуванням та закладу позашкільної освіти у повноцінному гармонійному розвитку вихованців. Цій обставині сприяє єдність вимог, узгодженість і гармонійність запланованих спільних виховних справ, допомога у розвитку дитячих здібностей та талантів, здатності до партнерської взаємодії.

Відсутність хоча б однієї із цих компонентів, зазначає В.Гаврішко (2011), призводить до втрати виховного авторитету як табору, так і закладу позашкільної освіти.

Співпраця табору з денним перебуванням та закладу позашкільної освіти починається з усвідомлення єдиної мети, з трансформації від стадії з'ясування до стадії запланованого передбачення форм і методів її налагодження, створення сприятливих умов подальшого розвитку, реалізуючи при цьому кожний крок до педагогічної взаємодії з іншими виховними впливами, що використовуються інтегровано справляють єдиний виховний вплив на вихованця (Додаток Д).

Спільна виховна діяльність табору з денним перебуванням і закладів позашкільної освіти, за переконаннями О.Попової (2012), полягає в розкритті необмежених можливостей «раннього і плідного розвитку дітей у позашкільній роботі, щодо «закріплення особистих здібностей та інтересів дітей: знайомство з науково-популярною літературою, екскурсійні поїздки та походи в музей, бібліотеки, відвідування виставок» (с.20).

Організація спільної виховної роботи вожатих та педагогів закладів позашкільної освіти, набуває важливого значення, коли вихованці переживають складні періоди життєдіяльності. В період молодшого шкільного віку відбувається своєрідний «підйом» якісних та кількісних змін вихованця, коли він має можливість природно самостверджуватися, самовиражатися, будувати плани на «завтра». Саме в такий відповідальний період життя дитини багато залежить від того, чи можуть вожаті разом із рештою позашкільних виховних інституцій якомога ближче підійти до «зони найближчого розвитку» дитини, щоб спрямувати її в напрямку розвитку внутрішніх задатків та сил.

Головне завдання співпраці – зробити все можливе для того, щоб дитина і в пришкільному оздоровчому таборі, і в закладах позашкільної освіти ні на хвилину не залишалася в самотності, не допускати того, щоб вихованець втратив віру в себе та самоповагу.

Спрямування на співпрацю та співробітництво пришкільного оздоровчого табору і закладів позашкільної освіти набуває компетентнісного характеру, якщо вони узгоджено діють за такими напрямками:

- ❖ спільне залучення до розвитку інтелектуально-творчих, духовно-ціннісних, моральних, естетично-пізнавальних ресурсів дитини молодшого шкільного віку,

- ❖ створення сприятливих умов для реалізації форм та методів роботи у набутті позитивного соціально-перетворюючого досвіду, який відповідає пізнавальним інтересам та творчим потребам вихованців;

- ❖ узгодженні дій та об'єднання сил у розширенні загальної культури та розумових здібностей;

- ❖ створення передумов для максимальної реалізації тих творчих нахилів та здібностей, що відповідають природним особливостям вихованців.

Головним завданням організації співпраці у здійсненні виховної роботи у закладах позашкільної освіти є забезпечення процесу використання цілеспрямованих, узгоджених виховних впливів на дітей молодшого шкільного віку, а також орієнтування на розвиток суб'єктивної позиції вихованців в даному процесі, регулювання та корегування оптимальної співпраці у виховній системі: «особистість-пришкільний оздоровчий табір-заклад позашкільної освіти-суспільство».

Сутнісною характерною позашкільної виховної роботи є те, що вона реалізується на основі добровільної участі у ній: кожна дитина за власним бажанням обирає для себе той чи інший вид діяльності, де вона може впевнено самовиражатися, розвиваючи свої природні нахили.

У зв'язку з даною обставиною співпрацю табору з закладами позашкільної освіти потрібно планувати і організовувати так, щоб зацікавити дітей молодшого шкільного віку, бо інтерес тут є визначальним фактором, який спонукатиме до активної самостійної роботи. Така робота вирізняється багатством і різноманітністю форм. За кількістю учасників та способами реалізації співпраці вчені розрізняють такі форми роботи, як: масова, гурткова (групова) та індивідуальна.

Організація масових виховних заходів (внутрішньо табірні, спартакіади вихованців, походи в театр, кіно) реалізуються епізодично.

Оскільки вони охоплюють велику кількість дітей молодшого шкільного віку. Гуртки працюють на постійній основі з залученням педагогів з закладів позашкільної освіти. Оскільки вони залучають вихованців, які цікавляться окремою галуззю знань.

Організація індивідуальних форм співпраці надзвичайно різноманітна: заняття вокалом, індивідуальні тренування, спостереження над наявними природи, досліди, читання художньої і науково-популярної літератури у співпраці з дитячими бібліотеками, створення колекцій, гра на музичних інструментах з залученням педагогів з музичних шкіл, малювання у взаємодії з педагогами з художніх студій та ін.

Важливу роль у співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти відіграє організація різних форм змагань. Оскільки змагання викликають активний, живий інтерес у вихованців, орієнтують на піднесення життєвого тону дітей молодшого шкільного віку.

У організації та проведенні змагань у співпраці табору з закладами позашкільної освіти здебільшого беруть участь кілька колективів, які змагаються за кращі результати з окремого виду діяльності. Можуть відбуватися індивідуальні змагання та конкурси творчих досягнень між дітьми молодшого шкільного віку.

Однією із основних стратегій співпраці у позашкільному вихованні – дати можливість вихованцям оволодіти сучасними додатковими знаннями і вміннями, використовуючи різні види діяльності, що показано на рисунку 1.1

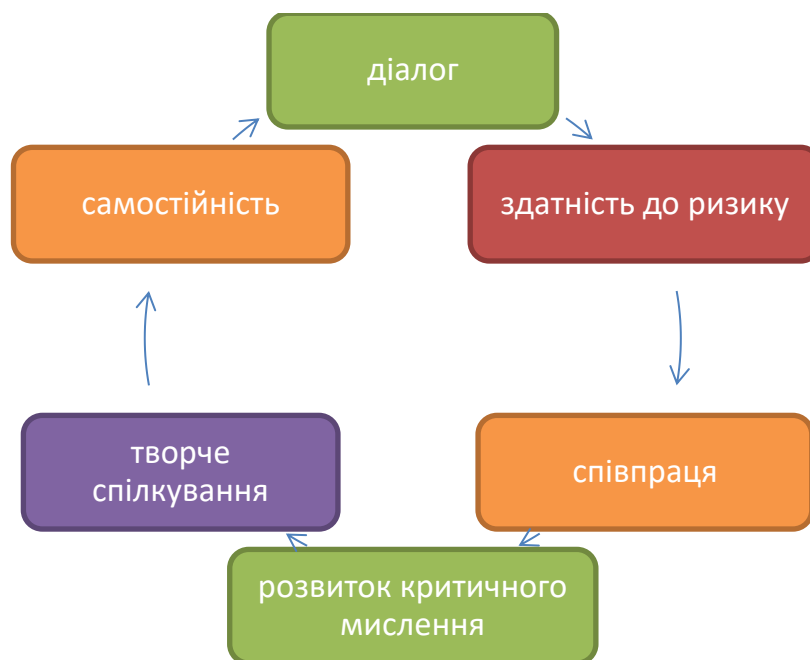

Рисунок 1.1. Види діяльності у співпраці закладів позашкільної освіти.

Специфіка співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти заключається в тому, що вона базується на основі узгодженого цілеспрямованого духовного співробітництва вожатих та педагогів позашкільля, максимальної реалізації індивідуального досвіду кожного вихованця, творчої ініціативи, самодіяльності, креативного спілкування.

Аналіз поглядів вчених на проблему співпраці табору з денним перебуванням та закладів позашкільної освіти показав, що успіху спільної виховної діяльності в закладах позашкільної освіти сприяє узгоджене правильне планування і змістовна організація адміністративної діяльності керівників, вміле управління педагогічним колективом, підвищення професійної кваліфікації вожатих та педагогів закладів позашкільної освіти, постійний пошук оптимальних методів та форм вирішення виховних задач, творчий та компетентнісний підхід до організації спільних занять.

Отже, співпраця пришкільного оздоровчого табору з денним перебуванням та закладу позашкільної освіти – це процес реалізації взаємозв’язків і взаємовідносин педагогічних інституцій, мета якої полягає у

соціалізації вихованців; єдності вимог та цілеспрямованої узгодженої спільної діяльності педагогів позашкілля, яка реалізується у змісті спільних педагогічних впливів на дітей, з метою розвитку природних нахилів та здібностей, використовуючи ефективні методи та форми спільної роботи.

1.2. Значення партнерської взаємодії у співпраці пришкольного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти

Впровадженням концепції Нової української школи запроваджено дефініцію «педагогіка партнерства» зі світоглядної галузі у нормативну сферу. В державних документах зазначається, що нова українська школа буде працювати на основах педагогіки партнерства, зміст якої реалізується через спілкування, взаємодію та співпрацю між педагогами, дітьми та батьками. Діти, батьки та педагогічний персонал, поєднані спільною метою та прагненнями, є вільними за принципом добровільності та зацікавленими односторонніми, учасниками рівноправного освітнього процесу, і однаково відповідальними за його результат.

Основними принципами даного підходу, за свідченнями М.Скиби (2019), виступають:

- ❖ повага до дитини молодшого шкільного віку, до її потреб та бажань;
- ❖ доброзичливе та позитивне ставлення до вихованців;
- ❖ повна довіра у стосунках;
- ❖ реалізація формули діалог–партнерська взаємодія–взаємоповага;
- ❖ «розподілене лідерство (проактивність, право вибору та відповідальність за нього, горизонтальність зв'язків);
- ❖ принципи соціального партнерства (рівність сторін, добровільність прийняття зобов'язань, обов'язковість виконання домовленостей)» (Скиба, 2019).

Це основні критерії, за яким можливо оцінювати якість освітніх послуг, а також інноваційні інструментарії навчання освітнього менеджменту. До

прикладу в ході інституційного аудиту закладу освіти. Однак, необхідно чітко зрозуміти природу даного явища співпраці, та її розподіл.

Спрямування на партнерську взаємодію у закладах освіти (в тому числі і закладах позашкільля) міцно закорінені в українських педагогічних традиціях. За поглядами В.Сухомлинського (1988), виховання дитини молодшого шкільного віку повинно здійснюватися реалізуючи тріаду «заклад освіти – дитина та її батьки (сім'я) – громадськість».

У своїх наукових творах (до прикладу «Серце віддаю дітям», «Сто порад учителю») ще в 60-х роках педагог вказував, що «дитина – це активний і самодіяльний індивід, який не «вчиться на дорослого», а живе повноцінним і цікавим життям. Отже, до неї слід ставитися доброзичливо і з розумінням» (Сухомлинський, 1988).

З одним з перших теоретичних і прагматичних аспектів партнерської співпраці в закладі освіти зв'язала професор соціології закладу вищої освіти Джона Хопкінса – Джой Епштейн (1987). Починаючи ще 1982 року вчена ініціювала ряд досліджень, які вказували на залежність якості освітніх послуг від ефективної співпраці педагогів, батьків та адміністрації закладу освіти.

Погоджуємо погляди вченої стосовно основних напрямів співпраці закладів освіти, що поєднують партнерськими відносинами батьків, заклад освіти та громадськість:

❖ Значення батьківства: в сім'ї мають створювати сприятливе середовище для безпеки здоров'я та життя дітей, осередок, який заохочує до пізнання навколишнього світу; заклади освіти (в тому числі і пришкільні оздоровчі табори) в свою чергу мають реалізовувати всеобуч батьків з метою кращого розуміння власних дітей та сприяння їхньому розвитку.

❖ Значення спілкування: пришкільний оздоровчий заклад у співпраці з закладами позашкільля повинні бути підзвітними батькам і подавати інформацію про успішність та невдачі вихованців; способи взаємного спілкування повинні відповідати загальнокультурним

особливостям учасників співпраці, і процес має носити двонаправлений характер взаємодії;

❖ Значення волонтерства: батьки можуть бути на добровільній основі залучені до значного внеску у освітнє середовище та функції закладів позашкілля у їхній взаємодії; співпраця закладів позашкільної освіти може запропонувати гнучкі графіки, що відповідатимуть рівню розвитку таланту та інтересам дітей, педагогів і керівництва;

❖ Значення пізнавальної діяльності вдома: батьки можуть підтримувати власних дітей у діяльності, яка пов'язана з закладами позашкільної освіти, за сприяння методичної допомоги педагогів;

❖ узгодження рішень: заклади позашкільної освіти, у тому числі і пришкільний оздоровчий табір, можуть надавати батькам значимі ролі в ухваленні виховних рішень та підтримати їх у максимальному використанні їх; дана можливість має бути відкритою для усіх учасників виховного процесу, а не тільки для батьківського активу;

❖ співпраця з громадськими організаціями і дитячими організаціями, у тому числі: заклади позашкільної освіти повинні координувати діяльність та ресурси громадськості, а також інших об'єднань для покращення позашкільних програм, родинних практик; заклади позашкілля можуть допомогти батькам отримати доступ до допоміжних послуг, які пропонуються іншими інституціями, такими як безпека та охорона здоров'я, культурно-виховні заходи місцевого та обласного значення, заняття з репетиторами тощо (Додаток В).

Цікавими для нашого наукового пошуку є дослідження психологів із університету Небраска-Лінкольн, що запропонували ряд орієнтирів для класифікації та порівняння партнерської взаємодії між закладами освіти, у нашому випадку між пришкільним оздоровчим табором та закладами позашкільної освіти, що означено в таблиці 1.2.

Таблиця 1.1

Порівняльна характеристика партнерської та традиційної взаємодії

ПАРТНЕРСЬКА ВЗАЄМОДІЯ	ТРАДИЦІЙНА СПІВПРАЦЯ
Цілеспрямоване зобов'язання співпрацювати, задля сприяння заохоченню пізнавальних досягнень дитини	Підкреслено виключно роль закладів освіти
Залучення до систематичного спілкування двосторонньої орієнтації	Проблемо-центричну комунікацію переважно ініціює заклад освіти
Спрямування на культурне розмаїття і визначення важливості внеску різнобічності у створення позитивного пізнавального середовища	«Один розмір для всіх» – культурне індивідуальне, особливе ставлення, те, що необхідно подолати
Визначення чітких ролей, означених спільно з завданням підтримки	Сепароване визначення ролей та простежується значна дистанція для учасників
Цілі для вихованця спільно визначені та мають можливість делегуватися	Ролі визначені закладом освіти, подекуди – батьками
Плани спільно-спроєктовані зі згодою стосовно ролей педагогів	Освітньо-виховні плани визначені в односторонньому підпорядкуванні

Отже, можемо зазначити, що несприятливі стосунки між педагогом та вихованцями, підривають впевненість дітей і призводять до появи сильного переживання та хвилювання. За свідченнями науковців, у середньому в різних країнах світу діти десь на 63% досить часто повідомляли про почуття напруження під час пізнавальної праці і на 33% частіше – про емоційне

хвилювання перед проходженням важливого завдання, якщо їхній вихователь переконливо вважає, нібито діти не досить розумні, як насправді є (Epstein, 1987).

Звернемо увагу на смислове поле, в якому розглядається педагогіка партнерства. Воно запозичене в суспільствах, де орієнтація на практику тісно взаємопов'язана з культурою толерантності, солідарності та партнерства.

Швеція є передусім такою країною. Вчені Національної агенції вдосконалення закладів освіти узагальнивши практичних досвід шведських освітніх установ, запропонували систему напрямів, в яка характеризує різні аспекти партнерства в пізнавальній активності дітей. Її створено складовими «індивідуальне – групове» та «формальне і неформальне застосування методик та інструментів» (Agency for School Improvement).

Так в арсеналі формальної практики визначено індивідуальний орієнтовний план для кожного вихованця і застосування бесід, спрямованих на індивідуальний розвиток, інформування педагогів закладів освіти, з якими співпрацюють. Неформальний підхід передбачає використання діалогу, «сприятливий клімат, що запрошує до співпраці», довірливі відносини (на особливому для кожної дитини індивідуальному рівні) та практики з педагогами пантерами та, навіть, неформальні зустрічі з партнерами поза стінами закладів освіти – у кав'ярні.

Департамент освіти працевлаштування і трудових відносин в Австралії, ініціював розробку Family-School Partnerships Framework. Цей нормативний документ – своєрідний орієнтир, навігатор для всіх учасників освітнього процесу в партнерській співпраці.

В даних нормативних інструкціях описано принципи, якими мають керуватися заклади освіти в розвитку партнерської співпраці:

- ❖ «ініціативні групи для планування, організації, впровадження та оцінки партнерства;
- ❖ політики та процедури, що дають змогу чітко визначати та застосовувати принципи та практики ефективного партнерства;

- ❖ мережі підтримки позашкільних спільнот, на основі яких відбувається обмін ідеями та найкращими практиками;

- ❖ періодичне звітування закладів освіти перед громадою» (Family-School Partnerships Framework).

Нас зацікавив, в контексті нашого дослідження, досвід партнерської співпраці в Іспанії. Особливу увагу тут приділяють виховним програмам, орієнтованим на підготовку до продуктивної співпраці усіх учасників партнерства (семінари, діалоги, неформальні зустрічі). Те, що ми трактуємо педагогікою партнерства (партнерська взаємодія), в англійській літературі часто застосовується термін Family-School Partnership. Тобто партнерство школи і родини.

На противагу, якщо ввести по пошук Google Pedagogy of Partnership, то найперші відомості пошуковика характеризуються посиланням на сайт Nadar (американська організація), діяльність якої спрямована на підтримку спроможності єврейських культурно-релігійних об'єднань, які реалізуються як егалітарні. Партнерську взаємодія тут розкривається як інноваційна педагогічна форма, орієнтована на формування здатностей людей приймати участь у діалозі, розвивати цілісність особистості (самого себе).

Українська модель, партнерської взаємодії (співпраці) означена у Новій українській школі, у цьому змісті структурно наближена до шведської, але вирізняється більшою сфокусованістю на особистості вихованця і в цьому значенні має шанс стати унікальною. Проте для того, щоб це відбулося, потрібно краще зрозуміти, її структуру на функціональні можливості, особливо у взаємодії двох і більше закладів позашкільної освіти.

Для того, щоби компетентнісна основа, не тільки повноцінно впроваджувалася, але й характеризувалася якісною підготовкою вихованців закладів позашкільної освіти до викликів сучасного суспільства потрібно, на думку Н.Басюк (2019), щоби дії учасників виховного процесу у цьому напрямі відзначалися синхронністю. Отож, основні положення педагогіки партнерства

надзвичайно важливі для формування сприятливого середовища для виховання та забезпечення спрямування на особистість дитини.

Партнерська взаємодія табору з денним перебуванням та закладів позашкільної освіти в канікулярний період змістовного відпочину – незамінна для формування індивідуального освітнього руху та втілення їх в індивідуальних виховних планах кожної дитини. Така можливість регламентована поправками до закону «Про позашкільну освіту» і деталізується у статутах пришкільних оздоровчих таборів.

Педагогу закладів позашкільної освіти теж почасти буває не легко побачити в дитині рівноправного партнера, учасника діалогу і пізнавальної діяльності та визнати, що з вихованцем потрібно будувати партнерські взаємини. У більшості таких випадків це показник історичної інерції, а не методологічних, методичних настанов чи правових норм.

Освітнім українським законодавством регламентовано певні повноваження і автономію в освіті та не надає жодному з учасників освітнього процесу чіткого права розпоряджатися іншими, підпорядковувати їх. Априорна правота вихователя/вожатого у здійсненні виховної діяльності жодним законодавчим чином не підтверджена і не задекларована.

Адже співпраця закладів позашкільної освіти базується на нормативних міжнародних актах: Декларація прав дитини, Всесвітня Декларація прав людини. Професіонали Ради Європи пояснюють: «в основі концепції прав людини лежать дві основні цінності. Перша – людська гідність, друга – рівність» (Рада Європи).

Отже, у контексті, коли педагог – носій істини, вихованець – її слухняний отримувач, йдеться не про законодавчу базу, а про формальні правила гри, про мовчазну покору, яка, до слова, може психічно травмувати не лише вихованця, але й фахово зруйнувати діяльність педагога.

Т.Кравчинська (2017) стверджує: інтелектуальні здібності – це «те, що «між нами». Відповідно, когнітивна спроможність затухає, якщо людина випадає з мереж спілкування і взаємодії. Для того, щоби бути успішними у

формулюванні ідей, ухваленні рішень і ба більше – діях і досягненні цілей, нам потрібен постійний і інтенсивний обмін інформацією з іншими» (С.85-88).

Зазначимо, що зокрема, і людська особистість є результатом партнерської взаємодії. Педагогіка партнерства – концепція, що спрямована на розвиток максимально діяльнісних і здорових відносин у процесі співпраці між закладами позашкільної освіти.

Педагогіка партнерства та партнерська взаємодія, на думку вчених, важлива і значима та сприяє створенню сприятливої атмосфери, в якій повноцінно розкривається потенціал вихованця, розвивається ініціативність і творчість. А це – одна із ключових складових сучасного світу.

Партнерська взаємодія між закладами позашкільної освіти задовольняє необхідність в приналежності та значимості та зменшує ступень стресу, що, в цілому, допомагає інтелектуальним здібностям вихованців розвиватися та працювати ефективніше.

Це такий формат взаємодії пришкольного оздоровчого табору та закладів позашкільної освіти найкраще готує дітей молодшого шкільного віку до майбутньої фахової діяльності і активної ролі громадянина у сучасному суспільстві.

Для того, щоб краще реалізувати партнерську взаємодію між закладами позашкільної освіти, на нашу думку, варто: бути готовим до того, що трансформація мислення відбувається повільно – воно нагадує айсберг, що занурений у глибину традицій історії.

1. Тому потрібно набратися терпіння, орієнтуючись на побудову партнерських стосунків з між закладами позашкільної освіти, особливо у канікулярний період, в першу чергу шукаючи спільну мову з вихованцями.

2. Потрібно поставити перед собою запитання, який вид мислення найбільш адаптивний для умов оздоровлення та відпочинку дітей молодшого шкільного віку; відшукати носіїв даного виду мислення зростання. Приміряти до власної діяльності ці моделі.

3. Розвивати уяву і творчість. Для педагогів у здійсненні партнерської взаємодії між закладами позашкільної освіти, за переконаннями Т.Кравчинської (2017) можна запропонувати таку просту вправу:

«Перед тим, як зробити дитині зауваження, дати завдання, чи виставити оцінку, уявіть що за один момент минуло 10, 15, 20 років. Хто тепер перед вами? Людина, яка тепер дивиться на вас, може поглянути з висоти як свого зросту, так і досвіду.

Перед вами ті, хто буде створювати і розвивати технології, що визначатимуть ваше життя, закони, за яким вам жити, культурний та інформаційний контент, який спонукатиме думати і відчувати в певному ключі. Ви ж сподіваєтеся, що всі ці продукти і сервіси враховуватимуть ваші потреби? Тоді варто дати їм приклад розуміння потреб іншого» (с.86).

4. Засвоювати навички перемовин (вміння домовлятися та узгоджувати) і навчитися не тільки аргументувати особисту позицію, але й вміти слухати та чути інших.

5. Розвивати особистий ресурсний стан, природній потенціал і почуття гумору.

6. Вміти укладати своєрідний «Меморандум про співпрацю» між всіма учасниками партнерської взаємодії, який розробила ГО «Смарт освіта».

Отже, партнерська взаємодія у співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти має велике значення для гармонійного розвитку дитини молодшого шкільного віку у канікулярний літній період. Адже, це час ініціативи, творчості, самодіяльності, розвитку здібностей та природних нахилів вихованців. Пришкільний оздоровчий табір у співпраці з закладами освіти має можливість розширити спектр виховної дії у задоволенні потреб дитини молодшого шкільного віку, спрямувати її в правильній траєкторії розвитку.

ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО РОЗДІЛУ

У першому розділі кваліфікаційної роботи «Теоретичні основи співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти»

проаналізовано проблему співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти в науковій літературі.

За переконаннями вчених, специфікою організації виховної роботи позашкільля виступає взаємна співтворчість та співпраця наставників та вихованців, їхня дружба і духовна спорідненість. Самостійність вихованців на основі співпраці побудована на взаємоповазі та взаємній вмотивованості, зацікавленості в успішному результаті спільної діяльності. Співробітництво педагогів пришкільного оздоровчого табору з організаторами позашкільної діяльності – надзвичайно важливий аспект в літній відпочинковий період дітей молодшого шкільного віку.

Дана обставина визначає закон творчої поведінки, що нівелює функціональний підхід до вихованця, спрямовує на використання специфічних методів та форм позашкільної роботи, які орієнтовані на заохочення максимального творчого самовираження дитини, багатство вражень, що створенні на спеціально передбачених і організованих комфортних стосунків, які є основою продуктивної творчої діяльності дитини і співтворчості.

Співпраця пришкільного оздоровчого табору та закладів позашкільної освіти – це система узгодженої діяльності, яка виражається у цілеспрямованому моральному взаємозбагаченні педагогів і вихованців в сприятливих оптимальних умовах засобами співтворчості, діалогічної культури та інтелектуальної взаємодії.

Педагоги пришкільних таборів у організації виховної роботи вступають у взаємодію з вихователями закладів позашкільних освіти з метою реалізації єдиної спільної мети – розвитку гармонійної особистості, що в майбутньому відповідатиме вимогам сучасного суспільства. Партнерська співпраця педагогів пришкільного оздоровчого табору та педагогів закладів позашкільної освіти здійснюються в різних формах (гуртках, секціях, об'єднаннях, клубах) за умов спільного вирішення виховних проблем, впорядкування, корегування та координації виховних зусиль з метою

орієнтації на розвиток дитячих здібностей, талантів, нахилів та інтересів, забезпечення матеріальної бази для формування досвіду соціальних навичок (Soft skills).

Отже, співпраця закладів позашкілля (пришкільного оздоровчого табору та закладів позашкільної освіти) – це двосторонній процес, в ході якого якісні зміни відбуваються не лише в житті вихованців, а й у їхніх педагогів.

Розкрито значення партнерської взаємодії у співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти. Спрямування на партнерську взаємодію у закладах освіти (в тому числі і закладах позашкілля) міцно закорінена в українських педагогічних традиціях.

Так, в арсеналі виховної практики визначено індивідуальний орієнтовний план для кожного вихованця і застосування бесід, спрямованих на індивідуальний розвиток, інформування педагогів закладів освіти, з якими співпрацюють. Така можливість регламентована поправками до закону «Про позашкільну освіту» і деталізується у статутах та в робочих планах організації виховної діяльності пришкільних оздоровчих таборів.

Педагогіка партнерства та партнерська взаємодія, на думку вчених, важлива і значима та сприяє створенню сприятливої атмосфери, в якій повноцінно розкривається особистісний потенціал вихованця, розвивається ініціативність і творчість. А це – одна із ключових складових сучасного світу.

Формат партнерської взаємодії пришкільного оздоровчого табору та закладів позашкільної освіти найкраще готує дітей молодшого шкільного віку до майбутньої фахової діяльності і активної ролі громадянина у сучасному суспільстві.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СПІВПРАЦІ ПРИШКІЛЬНОГО ОЗДОРОВЧОГО ТАБОРУ З ЗАКЛАДАМИ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

2.1. Вивчення досвіду співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти

Сучасний стан взаємодії пришкільного оздоровчого табору та закладів позашкільної освіти не можливо проаналізувати предметно в реальних умовах, оскільки через епідеміологічні проблеми останні два роки табори з денним перебуванням не організовуються на базі закладів загальної середньої освіти. Але якщо брати за основу вивчення досвіду організації виховної роботи в пришкільних оздоровчих таборах за минулі роки, то можна простежити напрями співпраці табору денного перебування (пришкільного оздоровчого табору) з закладами позашкільної освіти.

За останній період функціонування пришкільних оздоровчих таборів та залучення до співпраці закладів позашкільної освіти, бачимо, що заклади закладів позашкільної освіти, до яких відноситься і пришкільний оздоровчий табір, перебувають на стадії розвитку рівноправної співпраці та педагогічного партнерства у реалізації виховної роботи з чітко визначеним розподілом діяльності у вихованні дітей молодшого шкільного віку.

На даній основі партнерські зв'язки узгоджуються за умови співпраці у вирішенні виховних питань, впорядкування, корегування та координування зусиль з метою орієнтації на стимулювання гармонійного розвитку вихованців, створення необхідної матеріально-технічної бази для забезпечення виховного процесу.

Взаємодія, як відомо, це двостороння система відносин, в процесі якого якісні зміни відбуваються не лише в житті дітей молодшого шкільного віку, а й у вожатих/вихователів і педагогів закладу позашкільної освіти.

За переконаннями науковців, фаховий підхід до налагодження партнерської співпраці табору з денним перебуванням закладу позашкільної

освіти розпочинається з осмислення їхньої спільної мети, покрокової трансформації переходу від стану зацікавленості до стану готовності у плануванні конкретно-предметних способів партнерської взаємодії.

Установка на партнерську співпрацю табору та закладів позашкільної освіти у канікулярний відпочинковий період для вихованців має набути діяльнісного характеру, якщо вони реалізують такі форми взаємодії, як: «спільне стимулювання розвитку духовно-моральних, інтелектуально-творчих, естетично-пізнавальних здібностей дитини, створення умов для набуття позитивного досвіду соціально-перетворюючої діяльності» (Дубінка, 2012).

З вивчення досвіду роботи пришкільних оздоровчих таборів та їхньої співпраці з закладами позашкільної освіти, для аналізу нами виокремлено такі складові, що показано в таблиці 1.2.

1.	Планова співпраця закладів позашкільної освіти з екологічного напрямку	реалізація практичної діяльності, проведення природничих екскурсій з залученням до співпраці екологологічних баз, натуралістичних центрів.
2.	Співпраця у проведенні культурно-масових заходів	спільна організація та проведення культурно-масових заходів.
3.	Методична співпраця	створення науково-методичної літератури узагальнення актуального досвіду співпраці вожатих і педагогів закладів позашкільної освіти.
4.	Інформаційна, комунікаційна співпраця	комунікація вожатих таборів з денним перебуванням та педагогів закладів позашкільної освіти через Інтернет, соціальні мережі; організація та проведення спільних інтерактивних форм закладів-партнерів (вебінари, інтернет-конференції, консультації, семінари, симпозіуми).
5.	Матеріально-технічна співпраця	використання ресурсу матеріально-технічної бази закладів-партнерів з метою запровадження інноваційних форм роботи з реалізації спільних програм розвитку вихованців

Нами проаналізовано та вивчено досвід спеціалізованого пришкольного оздоровчого табору з поглибленим вивченням іноземної мови «English with pleasure» с.Тисовецького ЗЗСО I-III ступенів, Великокучурівської сільської ради, Сторожинецького р-ну, Чернівецької обл.

До організації виховної роботи в означеному пришкольному оздоровчому таборі було залучено 30 вихованців тимчасово створеного різновікового дитячого колективу (вчорашніх учнів початкових класів).

Отож, з 29 травня по 8 червня 2019 р. на базі Тисовецької ЗОШ I-III ступенів функціонував англomовний пришкольний оздоровчий табір під назвою «English with pleasure», в якому взяли участь 30 дітей молодшого шкільного віку (вчорашніх учнів початкових класів). Вихованців було об'єднано у 2 команди (загони) по 15 дітей у кожній: «Friends» (лідер команди, вчитель англійської мови Бодюл М.І.) та «Coca-Cola» (лідер команди, вчитель англійської мови Дам'ян О.М.).

Метою організації даного мовного табору була популяризація та поглиблення знань з англійської мови серед дітей молодшого шкільного віку. У таборі діти мали можливість спілкуватися англійською мовою у неформальній обстановці та застосовувати її у різних видах діяльності: рухливі ігри на свіжому повітрі, парні та групові форми роботи, перегляд відео- та фотоматеріалів та інших цікавих заходів.

Вихованці активно брали участь у конкурсах, квестах, командних змаганнях, співали англійські пісні, мали змогу розширити свої знання про англomовні країни. Впродовж роботи табору вчителі приділяли особливу увагу розвитку творчих здібностей учнів.

Кожен день табору мав певну тематику: «The day of the team», «The day of Healthy Eating Habits», «Sport and Healthy Way of Living», «Native country» «The day of Having fun» «Young talents».

Цікаво пройшов перший день діяльності табору, шкільні уроки змінилися веселим дозвіллям в іншомовному середовищі, вчителі перетворилися на тім-лідерів (керівників загонів), а школярі на учасників

табору. Учні грали в різноманітні ігри, відомі як «Name games», метою яких було познайомити вихованців між собою та налаштувати на активну взаємодію. Вчителі англійської мови у ролі вожатих проводили з вихованцями інструктажі з правил техніки безпеки здоров'я та охорони безпеки життєдіяльності, правил поведінки під час роботи прищільного оздоровчого табору.

Одним із головних завдань першого дня було обрати назви команд (загонів), девізи, кричалки, пісні та намалювати загонові плакати (постери) з чим вони успішно справилися.

Кожного дня протягом трьох годин з вихованцями прищільного оздоровчого табору з поглибленим вивченням іноземної мови проводилися заняття англійською мовою, основною метою яких було формування комунікативної компетентності дітей молодшого шкільного віку. Вожаті також використовували в роботі табору розвиваючі рухливі та настільні ігри, які збагачують лексичний запас, застосовуючи при цьому парні та групові форми роботи. Також згідно тематики дня вихованці прищільного оздоровчого табору залюбки працювали над проєктними роботами, створюючи плакати та постери.

Велике зацікавлення серед вихованців викликали такі ігри як «Simon says», «Associations», «Find someone who», «Find you buddy», «Snowballs», «Hot potato» guessing games. Щодня вихованці табору вивчали англійські табірні пісні, які супроводжуються рухами. Діти навчалися також і акторської майстерності, граючи в сюжетно-рольові ігри (mime games).

Закриття літнього прищільного мовного табору відбулося у формі свята, що розпочалося табірною піснею «Everywhere», після чого вихованці мовного табору представили свої команди (загони), оголосивши назви, девізи та виконавши пісню «The more we get together». Відео та фото звіт, який вихованці переглянули згодом, ще раз нагадала їм про веселі табірні дні. Також діти поділилися враженнями про кожен день проведений у мовному таборі, висловили свої побажання та очікування. Свято завершилося

церемонією нагородження вихованців мовного пришкільного табору сертифікатами за активну участь у всіх видах діяльності табору.

Організація виховної роботи у канікулярний період в пришкільному оздоровчому мовному таборі побудована за тематичним щоденним принципом. Розпочалася з відкриття табору «English with pleasure» розпочалося з знайомства, проведення інструктажів з техніки безпеки, охорони здоров'я та життєдіяльності дітей молодшого шкільного віку, ознайомлення з правилами поведінки в таборі з денним перебуванням.

Наступний тематичний день «День загону», що характеризується презентацією вихованців загонів, вибором девізів та речівок, виготовленням атрибути (постерів) кожного загону. Далі продовжується розучуванням пісень, речівок (кричалок), девізів на англійській мові з метою вдосконалення іноземної мовної практики вихованців пришкільного оздоровчого табору.

«День здорового харчування» реалізується пізнавальними загоновими бесідами про корисні продукти харчування та здоровий спосіб життя. Командні змагання, рухливі ігри на природі забезпечують розвиток фізичного наряду виховання та екологічну спрямованість в організації цікавого дозвілля в таборі з денним перебуванням.

Наступний два дні в організації повноцінного відпочинку дітей молодшого шкільного віку в таборі з поглибленим вивченням англійської мови присвячені ролі спорту в житті вихованців під назвою – «День спорту та здорового способу життя». В перший день проведено розучування пісень англійською мовою, організовано рухливі ігри та фізкультхвилинки на природі. Продовжено роботу з розгадування кросвордів в загонових кімнатах (назви видів спорту англійською мовою), використано інноваційну технологію круглий стіл на тему «Значення спорту в нашому житті». Проведення асоціативної гри «Associations».

В другий день означеної тематики «День спорту та здорового способу життя» проведено рухливі ігри та фізкультхвилинки на природі іноземною

мовою. Продовжено створенням власними руками у спільній діяльності з вожатими спортивних постерів англійською мовою.

Наступний день характеризується творчою тематикою «День юних талантів». Організація дозвілля проведена у формі іноземних рухливих ігор та традиційних для даного табору фізкультхвилинок. Продовжено розучуванням пісень з рухами під музику англійською мовою, командними змаганнями між загонами, розгадуванням кросвордів англійською мовою.

«День веселощів» організовано у формі перегляду мультфільмів англійською мовою, ігор та розваг на свіжому повітрі на території мовного табору.

Передостанній день спеціалізованого пришкільного табору з поглибленим вивченням англійської мови «День закриття табору» характеризується підведенням підсумків та нагородженням найактивніших учасників пришкільного оздоровчого табору сертифікатами та грамотами. Складанням портрету табірної життя (спільна робота у створенні постеру з фотографіями). Обговоренням, обміном вражень.

Завершився відпочинок дітей молодшого шкільного віку «Днем рідного краю». Організовано та проведено екскурсія англійською мовою околицями та визначними місцями рідного села Тисовець з залучення до спільної діяльності керівника гуртка «Зелений патруль» з Будинку культури.

Унікальність означеної сільської місцевості полягає в тому, що село протягом кількох сторіч зберігає та продовжує народні традиції та звичаї. Свою назву село отримало через велику кількість тисів (червоних дерев), що колись рясно зростали на даній території. Біля пам'ятки природи Тисового яру, в селі, збережено єдиний вид тиса в нашій країні – тис ягідний, що відноситься до хвойних порід і зростає дуже повільно, на протязі 3-4 тисяч років (найстарішим деревам у цьому урочищі – приблизно 500 років).

Отож, як бачимо з детального аналізу робочого плану та звітної документації пришкільного оздоровчого мовного табору «English with pleasure», співпраця з закладами позашкільної освіти проводилася частково у

реалізації програмової складової співпраці з закладами позашкільної освіти з екологічного напрямку та складової проведення спільних культурно-масових заходів.

Означена обставина дозволяє нам у ході дослідження запропонувати форми та методи співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти з метою гармонійного розвитку дітей молодшого шкільного віку в канікулярний літній період.

2.2. Форми та методи співпраці пришкільного оздоровчого табору денного перебування з закладами позашкільної освіти

У співпраці закладів-партнерів (пришкільного оздоровчого табору та закладів позашкільної освіти) застосовуються найрізноманітніші форми взаємодії: використання колективно-групової роботи, реалізація колективної творчої роботи, здійснення роботи в мікрогрупах (гуртках за інтересами), організація роботи в змінних групах.

Основним методом співпраці виступає партнерський діалог між закладами позашкільної освіти. Без принципу діалогічності, на нашу думку, не вийде партнерської співпраці, оскільки будь-яка спільно-обумовлена діяльність потребує вміння домовлятися, вступати у відкритий, конструктивний діалог. Основними принципами співпраці між закладами позашкільної освіти, за переконаннями Н.Басюк (2019), є:

- ❖ повага до особистості (педагога, вихованця);
- ❖ позитивне і доброзичливе ставлення у співпраці;
- ❖ довіра у взаєминах, спільній праці;
- ❖ дотримання формули: діалог-співпраця-взаємоповага;
- ❖ розподілене ситуативне лідерство (відповідно ситуації – право вибору та відповідальність за надане право, проактивність, горизонтальність зв'язків у співпраці);
- ❖ рівність сторін закладів-партнерів (обов'язковість виконання домовленостей, добровільність прийняття зобов'язань) (Басюк, 2019).

Основу співпраці пришкільного оздоровчого табору складає соціальний діалог, орієнтований на максимальне узгодження виховних дій та реалізацію інтересів закладів-партнерів (учасників процесу) стосовно повноцінного змістовного розвитку дітей молодшого шкільного віку у канікулярний період.

У співпраці соціальний діалог характеризується наявністю сторін, що мають як спільні (однакові), так і різні (специфічні), а почасти й протилежні інтереси, спрямування на узгодження та досягнення соціального компромісу, зацікавленістю табору з денним перебуванням та закладів позашкільної освіти у конструктивному розв'язанні питань у спільній виховній діяльності.

Відносини у співпраці пришкільного оздоровчого табору та закладів позашкільної освіти вирізняються колективним характером, в їхній основі стоїть колективний інтерес сторін партнерів. Співпраця в освіті, **на думку** М.Дубінки (2012) – це «добровільна і рівноправна взаємодія всіх учасників освітнього процесу, спрямована на розробку, ухвалення і реалізацію педагогічних і соціально-економічних рішень, які забезпечують ефективний розвиток дітей, їх самовизначення та самореалізацію в соціальному середовищі» (С. 173-181).

Потенціал співпраці закладів позашкільної освіти (пришкільного оздоровчого табору та закладів позашкільля) забезпечується комплексом ресурсів: організаційних, методичних, кадрових, інтелектуальних, економічних, що ґрунтуються на взаємодії, на спільних інтересах та суміжних потребах, принципах добровільності, рівноправності означених партнерів, відповідності змісту виховної роботи, цілей у вихованні дітей молодшого шкільного віку, наслідків та вимог законодавства у галузі освіти.

Технологія соціального партнерства у співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної роботи виступає однією з найбільш ефективних умов в побудові соціально-орієнтованої партнерській взаємодії педагогічних кадрів, вихованців, батьків та організації оптимального

освітнього середовища для здійснення даної взаємодії в умовах одного із закладів освіти.

Основна мета пришкільного оздоровчого табору стосовно організації ефективної співпраці з закладами позашкільної освіти – це забезпечення відкритості закладів позашкілля їх соціокультурному навколишньому середовищу; формування партнерської взаємодії з різними соціальними інституціями у організації виховної роботи, вихованні та соціалізації дітей молодшого шкільного віку.

Основними завданнями, за поглядами І.Дичківської (2014), що постають перед педагогічними колективами закладів позашкільної освіти: «налагодити взаємовигідну співпрацю закладу з органами державної влади і місцевого самоврядування, громадськими організаціями, закладами загальної середньої освіти міста; гармонізувати виховні впливи різних суб'єктів створити превентивний виховний простір» (Дичківська, 2014).

Основною метою співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти є сприяння у розв'язанні будь-яких спільних актуальних проблем, зміцнення демократії закладів-партнерів, досягнення згоди способом переговорів між сторонами закладів-партнерів стосовно найважливіших узгоджених стратегій розвитку співпраці.

Співпраця між закладами позашкільної освіти має бути заснована на добровільній і взаємовигідній взаємодії, спрямованій на досягнення її учасниками загальних узгоджених цілей з метою гармонійного розвитку дітей молодшого шкільного віку у канікулярний період. головним завданням співпраці між закладами освіти є підвищення рівня організації виховної роботи, покращення показників спільної виховної діяльності, заради яких вони співпрацюють.

Співпраця закладів-партнерів розподілена відповідальністю, збалансованою сторін та вказує на практику спільного узгодження рішень. Належні умови рівності у співпраці важливі для формування у вихованців пришкільного оздоровчого табору реальних уявлень стосовно себе як про

особистість, як учасника дитячого колективу, усвідомлення власного місця і значення в загоні, особистих обов'язків, своїх можливостей, про себе у майбутній життєдіяльності.

О.Коханова (2011) визначає орієнтовні принципи партнерської співпраці: «повноважність та рівність сторін, добровільність взяття зобов'язань, пріоритетність примирних методів, обов'язковість виконання домовленостей, відповідальність за взяті зобов'язання» (с.46).

Проаналізувавши погляди вчених на проблему дослідження, означимо орієнтовну структуру співпраці між пришкільним оздоровчим табором та закладами позашкільної освіти охоплює:

1) партнерська співпраця безпосередньо в самому таборі з денним перебуванням між усіма учасниками виховного процесу (вожаті, вихованці, батьки);

2) партнерська співпраця, в яку залучаються працівники закладів позашкільної освіти, підтримуючи контакти з представниками інших галузей суспільної життєдіяльності (громадські дитячі організації, органи управління освітою, соціальні профспілки тощо);

3) партнерська співпраця, яке ініціює пришкільний оздоровчий табір, як особлива форма соціальної життєдіяльності, що змінює стосунки та соціальні взаємини у становленні громадської регіону (міста, села, громади).

Отже, партнерська співпраця пришкільного оздоровчого табору з закладами освіти набуває важливої ролі, як напрям гуманного і творчого виховного впливу та поступу до кожного з учасників організації виховної діяльності, а впровадження нового погляду на зміст співпраці та співробітництва педагогів закладів позашкільної освіти, батьків, впливає на мету особистісного розвитку дітей молодшого шкільного віку, орієнтує на повагу у ставленні до всіх учасників виховного процесу, що показано на рисунку 2.1.

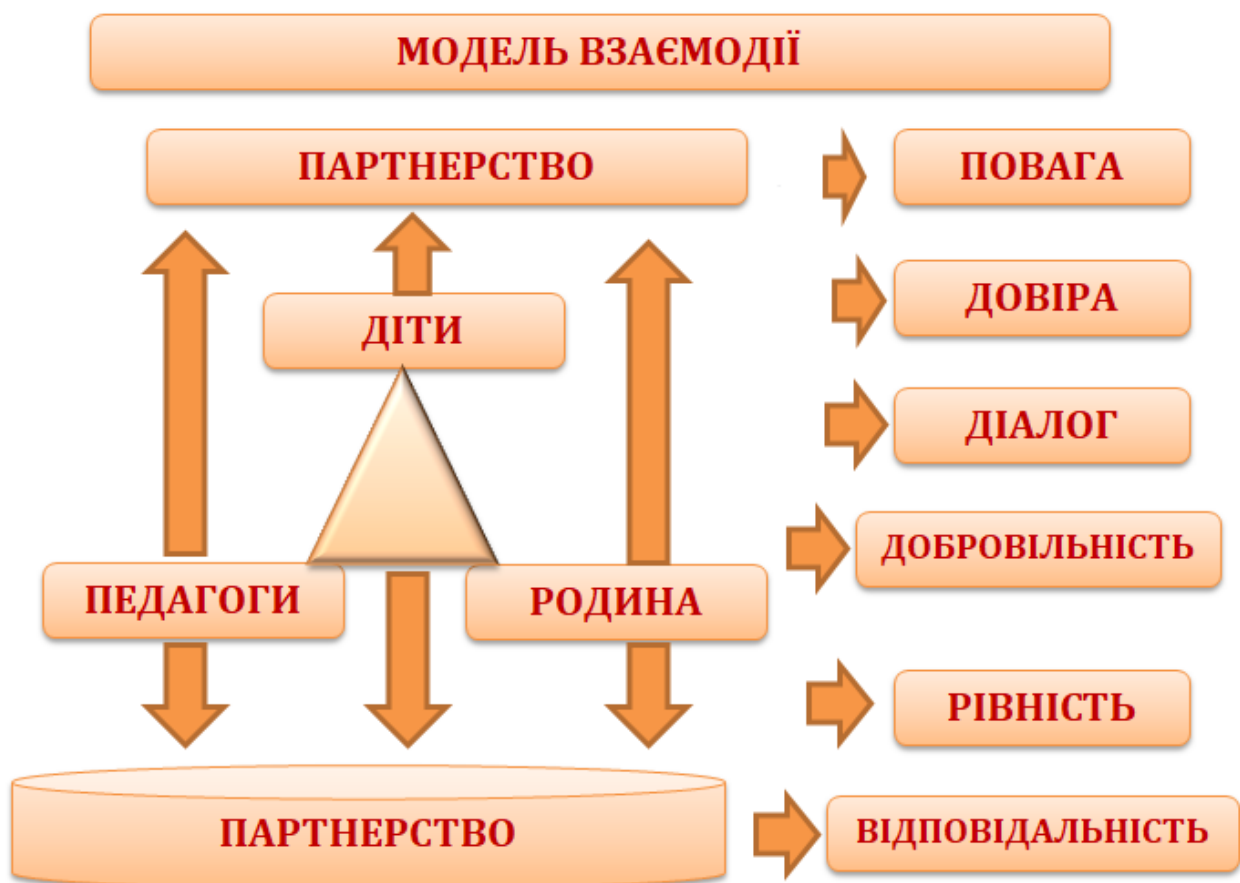

Рисунок 2.1. модель взаємодії між учасниками співпраці.

Враховуючи педагогіки партнерства в основі співпраці, вожатому пришкільного оздоровчого табору потрібно в більшій мірі проявляти ініціативу і будувати організацію виховної роботи таким чином, щоб дитина молодшого шкільного віку була в постійному залученні до спільної діяльності. Як ефективні форми співпраці в умовах пришкільного оздоровчого табору можна застосовувати захоплюючі та цікаві розповіді, відверті бесіди (починаючи з себе), справедливі і незалежні оцінки, заохочення до творчих пошуків та успіхів у творчій діяльності з закладами позашкільної освіти, зразки особистого прикладу, використання зустрічей з цікавими, відомими людьми (майстрами своєї справи), спільні пошуки рішень у нестандартних ситуаціях, застосування спільних суспільно корисних справ, залучення до благодійних акцій (Скиба, 2019).

Т.Кравчинська (2017) пропонує такі методи заохочення для вихованців в умовах співпраці між закладами позашкільля:

- ❖ застосування активних та інтерактивних технологій виховання,

- ❖ організація пошукової, дослідної діяльності,
- ❖ мотивування до самоосвітньої діяльності вихованців,
- ❖ використання методу творчих проєктів,
- ❖ реалізація діалогічних методів,
- ❖ стимулювання та залучення до висловлювання особистих думок,
- ❖ використання та створення проблемної ситуації.

Співпраця пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної роботи характеризується такими рисами з точки зору педагогіки партнерства:

- ❖ «висування значущих цілей;
- ❖ визначення загальної мети, конкретних завдань, очікуваних результатів;
- ❖ розроблення плану дій із виконання стратегічних завдань, спільне планування індивідуального темпу навчання;
- ❖ методика «занурення»,
- ❖ колективна спільна творча діяльність,
- ❖ ідея переборення пізнавальних утруднень у колективній творчій діяльності;
- ❖ використання опор;
- ❖ створення інтелектуального фону виховання;
- ❖ методика випереджувального виховання;
- ❖ реалізація диференційованого виховного впливу;
- ❖ оптимізація процесу партнерської взаємодії, дослідження її ефективності, здійснення необхідного коригування, виправлення можливих помилок;
- ❖ активна участь дітей у саморегулюючій діяльності;
- ❖ самоаналіз у процесі індивідуального і колективного підведення результатів діяльності» (Дубінка, 2012).

Найбільш оптимальними методами у формуванні співпраці та партнерства між педагогами закладів позашкільної освіти виступають інтенсивні методи.

Використання інтенсивних методів – це способи пізнання, здійснювані у формах спільної узгодженої діяльності, за умови що всі учасники співпраці взаємодіють один з одним, активно обмінюються інформацією, спільно розв’язують проблеми, моделюють ймовірні педагогічні ситуації, самооцінюють власні дії та дії колег, занурюються в дійсну та реальну атмосферу ділової взаємодії з вирішення виховних проблем, при приміряють на себе лідируючі ролі.

До активних технологій співпраці між педагогами закладів-партнерів відносимо: виступ з презентаціями, евристична бесіда, дискусія, диспути, «мозковий штурм», метод зібрання круглого столу, методи ділових ігор, конкурси проєктів з їх обговоренням, сюжетно-рольові ігри, колективні рішення творчих завдань (вирішення конкретних виховних ситуацій), тренінги, кейс-методи), практичні групові та індивідуальні вправлення, моделювання виробничих процесів або ситуацій, проєктування робочих та перспективних планів і різних розвивальних програм, групова діяльність з авторськими посібниками, ілюстративними дидактичними матеріалами, обговорення спеціальних відео, створення педагогічної студії, цікаві зустрічі із запрошеними майстрами своєї справи, комп’ютерні технології, майстер-класи.

Зважаючи на дану обставину, в умовах співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти велике значення має організація комфортного освітнього, відпочинкового та оздоровчого простору.

Використання поняття «освітній простір» є сучасною традиційному понятійно-категоріального апарату та чинником переходу України від пострадянського традиційного до світового освітнього осередку.

Аналіз педагогічних джерел засвідчує багатозначність дефініції «освітній простір». Так вчені під цим терміном розкривають:

- ❖ певну територіальну територію, що зв’язана з масштабними освітніми явищами;

- ❖ певну складову соціального простору, у рамках якої реалізується освітня діяльність;

- ❖ цілісний процес в освітній галузі, який має свої рамки, до прикладу, європейський чи світовий «освітній простір»; освітній простір окремої країни, району, області;

- ❖ локальний напрям реалізації педагогічної взаємодії, до прикладу, між освітніми просторами закладів позашкілля, чи закладу загальної середньої освіти та закладу позашкільної освіти.

Організація освітнього простору в співпраці пришкольного оздоровчого табору та закладів позашкільної освіти – це ціннісна інтегративна частина системи певного соціуму, нормативно регламентована, яка вирізняється своєю системою координат, що визначають виховний потенціал у розвитку гармонійної особистості дитини молодшого шкільного віку. І є важливою формою партнерської співпраці табору з денним перебуванням та закладів позашкілля.

На сучасному етапі розвитку позашкільної освіти реалізація партнерської співпраці усвідомлюється як багатовекторна соціокультурна система, як особистісно-орієнтована особлива виховна діяльність. Отже, освітній простір табору з денним перебуванням – це педагогічний процес взаємодії вихованця з оточуючим соціальним світом – носіями національної культури, у результаті якого реалізується осмислення, пізнання.

Правильно зорганізований освітній простір співпраці табору з денним перебуванням за закладів позашкільної освіти створить атмосферу загальнолюдських цінностей та кращих зразків партнерських відносин, вирізняється джерелом розвитку як окремої особистості, так і дитячої спільноти в цілому, забезпечить розвиток інтелектуального, творчого, соціально-морального, оздоровчого та економічного потенціалу підростаючого покоління (Матвієнко, 2010).

Інтеграція пришкольного оздоровчого табору та закладів позашкільної освіти стосовно створення освітнього простору одна із найважливіших форм

партнерської співпраці. Яка реалізується, за переконаннями вчених у таких напрямках, що показано на рисунку 2.2.

Рисунок 2.2. Напрями організації освітнього простору у партнерській співпраці.

Особливість діяльності закладів позашкільної освіти, тому числі і пришкільного оздоровчого табору є об'єктивною передумовою створення ефективного освітнього середовища.

Заклад позашкільної освіти є вирізняється особливим освітнім простором, в рамках якого, з однієї сторони, реалізується виконання суспільством його обов'язкових функцій формування соціально-адаптованої дитини, а з іншої сторони, відбувається перетворення традиційної виховної парадигми до компетентнісного підходу, як наслідок, на забезпечення сприятливих умов для розвитку творчих компетенцій дитини молодшого шкільного віку.

Виходячи з вище зазначеного, формуються нові принципи співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти відповідно

до методології організації освітнього середовища в сучасному закладі позашкільної освіти, для якого характерні такі форми роботи:

- індивідуалізовані види пізнавальної діяльності;
- засвоєння проєктно-дослідницьких вмінь (проєктна методика);
- самовираження та самовизначення вихованців стосовно напряму особистої творчої діяльності (профільна орієнтація);
- правильно окреслені екологічно-етичні, комунікативні способи взаємодії між дітьми та педагогами (Дубровська, Дубровський, Філоненко, 2012).

Як показує аналіз наукових джерел, на сучасному етапі розвитку позашкільної освіти ініціатором партнерської співпраці, як правило, виступає заклад позашкільної освіти. Оскільки програми додаткової позашкільної освіти орієнтовані на практичне спрямування засвоєних знань, заклади позашкільної освіти визначають сфери застосування компетентностей в реальній життєдіяльності дітей молодшого шкільного віку. Педагогів пришкольного оздоровчого табору ці позашкільні програми приваблюють нетрадиційними формами та методами, використанням інноваційних психолого-педагогічних технологій.

Важливим чинником, що впливає на зміст співпраці виступає навколишній простір – соціум (соціальний, екологічний, економічний, оздоровчий, природний, загальнокультурний). Саме об'єкти соціальної сфери почасти стають реальними умовами, на базі яких організується спільна виховна діяльність табору з денним перебуванням та установ позашкільної освіти.

Інтеграція виховної діяльності спрямовує виведенню організації виховної роботи за рамки власного закладу, включенню програм розвитку в соціальну сферу послуг, педагогічній адаптації виховного середовища, трансформації у індикатор виховання дітей молодшого шкільного віку.

Так, на думку В.Лаппо (2016), в «одному соціумі об'єднуючими факторами можуть бути унікальні природні зони (ліси, парки, садиби, річки),

в другому – історичні пам'ятники, культурні центри (театри, музеї), в третьому – народні традиції» (с.78).

Означимо орієнтовний перелік *форм партнерської співпраці*, перевірених практикою організації виховної роботи між закладами освіти:

- залучення педагогів пришкільного оздоровчого табору до роботи в закладах позашкільної освіти (керівниками дитячих об'єднань, консультантами, методистами, а також в статусі учасників педагогічних нарад, конференцій, творчих конкурсів);

- залучення педагогів закладу позашкільної освіти до роботи пришкільного оздоровчого табору (в якості керівників гуртків, екскурсоводів, лекторіїв);

- створення дитячих об'єднань на базі спеціалізованих таборів з денним перебуванням;

- організація на базі пришкільного оздоровчого табору філій закладів позашкільної освіти;

- організація підготовки та проведення спільних масових виховних заходів;

- організація спільних літніх краєзнавчих та екологічних експедицій в умовах пришкільного оздоровчого табору;

- організація спільної експериментально-методичної діяльності в галузях педагогіки та педагогічної психології;

- підготовка та друк у співавторстві дидактичних, методичних, навчальних видань;

- організація спільних семінарів, конференцій, курсів з підготовки педагогів-вожатих/вихователів, проведення майстер-класів з метою підвищення професійної майстерності;

- проведення спільних суспільно-корисних та екологічного спрямування справ, орієнтованих на покращення найближчого середовища (парку, подвір'я, вулиці).

Отож, у ході партнерської співпраці укладається динамічна структура двобічної системи інформування, всеобучу, узгодження діяльності пришкільного оздоровчого табору і закладу позашкільної освіти в канікулярний період для вихованців з врахуванням особливостей суб'єктів взаємодії. Мають стати традиційними спільні форми роботи представників адміністрацій закладів позашкільної освіти, творчі зустрічі вожатих та педагогів позашкілля, спільні засідання методичних об'єднань, зустрічі методистів закладів позашкільної освіти, дитячих активів і членів дитячого самоврядування.

2.3. Методичні рекомендації до організації співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти

У процесі безперервної освіти канікулярний період, а літній особливо, грає важливу роль у розвитку, вихованню і оздоровленню дітей молодшого шкільного віку. Літня пора це у своєму роді міст між роком навчання у школі, що завершується, і наступним. Виховна доцільність відпочинкового літнього періоду полягає в тому, що вона забезпечує сприятливі умови для педагогічно-цінного, емоційно-цікавого дозвілля вихованців табору з денни перебуванням, зміцнення їхнього здоров'я, задоволення дитячих потреб в новизні пізнавальних вражень, креативній самореалізації та самовизначенні, спілкуванні з однолітками і здійсненні самодіяльності в різнобічних формах діяльності (праця, пізнавальна робота, мистецтво, культура, гра, розвиток здібностей і талантів).

Дитячі пришкільні оздоровчі табори, на думку М.Воровки, Г.Петрученя, Л.Кучиної (2013) «створюють умови для педагогічно-обґрунтованого, змістовного та цікавого дозвілля дітей, дають можливість їм творчо розвиватися, духовно та інтелектуально збагачуватися, розширювати світогляд» (с.134).

У співпраці з закладами позашкільної освіти, пришкільний оздоровчий табір – це соціальне об'єднання, в якому вихованець повинен здобути власний

життєвий досвід. За принципом самовираження, дитина молодшого шкільного віку повинна сама відповісти на питання «хто я?», «що я можу?», «що я?».

Вожаті пришкільних оздоровчих таборів з педагогами закладу позашкільної освіти мають спрямовувати діяльність на створення необхідних умов для комфортного повноцінного відпочинку дітей в таборі з денним перебуванням, розвитку її творчих здібностей, задоволення захоплень та інтересів у спеціальних гуртках, дитячих секціях, клубах за інтересами. Тому мета співпраці в організації виховної роботи полягає у сприянні інтелектуальному, естетичному, фізичному, оздоровчому, творчому, морально-духовному розвитку вихованців. Означена мета реалізує такі завдання:

- ❖ залучення вихованців до соціального досвіду, забезпечення у таборі, в взаємодії з закладами позашкільної освіти, умов співпраці, співтворчості;
- ❖ формування креативного потенціалу дітей молодшого шкільного віку, долучення вихованців до колективної, групової та індивідуальної роботи;
- ❖ формування патріотичних якостей особистості;
- ❖ теоретична та практична підтримка вожатих та вихователів закладу позашкільної освіти та керівників гуртків за інтересами.

Організація співпраці пришкільного відпочинкового табору з закладами позашкільної освіти – це узгоджена педагогічна діяльність із належною та повною відповідальністю за безпеку фізичного, психологічного, морального здоров'я та життя вихованців, розвиток їхніх здібностей та талантів, проведення повноцінного відпочинку.

Дана партнерська взаємодія реалізується принципом наступності та безперервності виховного процесу, здійсню по відношенню до ЗЗСО компенсаторну функцію, надає можливість вихованцям не тільки відпочити, але й, що важливо, забезпечує нові сприятливі умови для розширення їхнього соціального досвіду, враховує вимоги діяльнісного підходу стосовно застосування засвоєних компетентностей у різнобічній практичній роботі, яка

вирізняється застосуванням ігрових технологій і будується на формуванні самодіяльності та ініціативи.

Важливо і те, щоб у здійсненні даної партнерської співпраці табору з денним перебуванням та закладів позашкілля, враховувалися права вихованців в реалізації принципу дитиноцентризму. Кожен з дітей має почувати себе повноцінним учасником табірної (загонового) колективу, в якому панує взаєморозуміння, товариськість, взаємовиручка. Так само дружніми і партнерськими повинні бути стосунки між вожатими та педагогами закладів позашкільної освіти, які залученні до здійснення спільної роботи з метою задоволення сучасних потреб та запитів дитини молодшого шкільного віку.

Проаналізувавши наукову та методичну літературу стосовно предмету наукового дослідження, означимо організаційно-педагогічні умови співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти.

Організаційно-педагогічними умовами належної готовності пришкільного оздоровчого табору до продуктивної партнерської співпраці з закладами позашкільної освіти має стати:

- ❖ методичне обґрунтування необхідності співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти стосовно здійснення позашкільної роботи.

- ❖ наявність процесу оцінювання реальних можливостей партнерської взаємодії закладів позашкільної освіти для ефективного досягнення орієнтовних результатів засвоєння програм позашкільної освіти в аспекті потенціалу позашкільної діяльності;

- ❖ планування та організація системи позашкільної роботи з врахуванням реальних ресурсних можливостей закладів-партнерів;

- ❖ визначення до початку зміни в пришкільному оздоровчому таборі соціальних потреб стосовно закладу позашкільної освіти у вигляді структури актуальних інноваційних напрямів, методів і форм партнерської співпраці;

- ❖ можливість забезпечення якісних умов виховної діяльності дитячих об'єднань на базі певного закладу позашкільної освіти (узгодження планів організації діяльності закладів-партнерів, матеріально-технічна база, визначення освітніх осередків).

- ❖ наявність змістовно щоразу оновленого програмно-методичного забезпечення для реалізації партнерської співпраці;

- ❖ прогнозування пізнавальних та виховних результатів інтегрованої закладів позашкільної освіти (Додаток А).

У результаті вивчення досвіду співпраці табору з денним перебуванням та закладами позашкільної освіти, що розкрито в підрозділі 2.1, нами виокремлено проблеми в організації партнерської взаємодії пришкольного оздоровчого табору та закладів позашкільної освіти. Таким чином, означимо методичні рекомендації стосовно їх розв'язання.

1. Недостатня інформованість пришкольного оздоровчого табору щодо стратегій педагогічної діяльності закладів позашкільної освіти.

Вирішення означеної проблеми:

- ❖ широко застосовувати Інтернет-ресурси та соціальні мережі: «Instagram», «Фейсбук», профілі та сайти закладів позашкільної освіти тощо.

- ❖ залучати до участі педагогів та адміністрацію закладів позашкільної освіти у травневих конференціях, засіданнях табірних методичних об'єднань вожатих пришкольного оздоровчого табору.

2. Відсутність єдиного спільного календарного планування організації масових виховних заходів на рівні того чи іншого регіону (міста).

Вирішення проблеми:

- ❖ налагодити системну партнерську співпрацю з адміністраціями пришкольних оздоровчих таборів та органів управління освітою з ціллю координування строків організації та проведення культурно-просвітницьких, виховних масових справ, до прикладу, еколого-натуралістичного напрямку.

3. Відсутність сучасної наукової і методичної літератури стосовно впровадження інноваційних механізмів співпраці таборів та позашкільної освіти.

Вирішення проблеми:

- ❖ увести до календарного планування організації виховної роботи методичних осередків завдання стосовно підготовки науково-методичних розробок з даної проблеми;
- ❖ укласти угоди з науковими центрами Національної академії педагогічних наук України стосовно дослідження відповідних психолого-педагогічних пошукових розвідок;
- ❖ впроваджувати кращий зарубіжний досвід щодо організації партнерської співпраці закладів позашкільної освіти, залучення діяльності громадських дитячих організацій та об'єднань.

Пріоритетним напрямом взаємодії пришкільного оздоровчого табору та закладів позашкільної освіти є забезпечення процесу інтеграції організації виховних впливів на дітей молодшого шкільного віку в літній канікулярний період, стимулювання формування суб'єктної позиції вихованців в означеному процесі, а також створення належних взаємин у системі: «вихованець–пришкільний оздоровчий табір–заклад позашкільної освіти–суспільство». Нами запропоновано, на основі результатів дослідження, структуру співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти, що зображено на рисунку 2.3.

СТРУКТУРА СПІВПРАЦІ ПРИШКІЛЬНОГО ОЗДОРОВЧОГО ТАБОРУ З ЗАКЛАДАМИ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

ДІАГНОСТИЧНІ ЗАСОБИ

Вивчення досвіду співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти	Проблеми партнерської співпраці пришкільного оздоровчого табору та закладів позашкільної освіти	Орієнтовні шляхи вирішення проблем партнерської співпраці пришкільного оздоровчого табору та закладів позашкільної освіти
---	--	--

<ul style="list-style-type: none"> ❖ Планова співпраця закладів позашкільної освіти з екологічного напрямку ❖ Співпраця у проведенні культурно-масових заходів ❖ Методична співпраця ❖ Інформаційна, комунікаційна співпраця ❖ Матеріально-технічна співпраця 	<p>Недостатня інформованість пришкольного оздоровчого табору щодо стратегій педагогічної діяльності закладів позашкільної освіти</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ широко застосовувати Інтернет-ресурси та соціальні мережі: «Instagram», «Фейсбук», профілі та сайти закладів позашкільної освіти тощо. ❖ залучати до участі педагогів та адміністрацію закладів позашкільної освіти у травневих конференціях, засіданнях табірних методичних об'єднань вожатих пришкольного оздоровчого табору.
	<p>Відсутність єдиного спільного календарного планування організації масових виховних заходів на рівні міста</p>	<p>налагодити системну партнерську співпрацю з адміністраціями пришкольних оздоровчих таборів та органів управління освітою з ціллю координування строків організації та проведення культурно-просвітницьких, виховних масових справ у напрямах діяльності</p>
	<p>Відсутність сучасної наукової і методичної літератури стосовно впровадження інноваційних механізмів співпраці таборів та позашкільної освіти.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ увести до календарного планування організації виховної роботи методичних осередків завдання стосовно підготовки науково-методичних розробок з даної проблеми; ❖ укласти угоди з науковими центрами Національної академії педагогічних наук України стосовно дослідження відповідних психолого-педагогічних пошукових розвідок; ❖ впроваджувати кращий зарубіжний досвід щодо організації партнерської співпраці закладів позашкільної освіти, залучення діяльності громадських дитячих організацій та об'єднань.
<p align="center">ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ СПІВПРАЦІ ПРИШКОЛЬНОГО ОЗДОРОВЧОГО ТАБОРУ З ЗАКЛАДАМИ ПОЗАШКОЛЬНОЇ ОСВІТИ</p> <p align="center">створення освітнього простору для здійснення ефективної співпраці закладів-партнерів; методичне обґрунтування необхідності співпраці пришкольного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти стосовно здійснення позашкільної роботи.</p>		

наявність процесу оцінювання реальних можливостей партнерської взаємодії закладів позашкільної освіти для ефективного досягнення орієнтовних результатів засвоєння програм позашкільної освіти в аспекті потенціалу позашкільної діяльності;

планування та організація системи позашкільної роботи з врахуванням реальних ресурсних можливостей закладів-партнерів;

визначення до початку зміни в пришкільному оздоровчому таборі соціальних потреб стосовно закладу позашкільної освіти у вигляді структури актуальних інноваційних напрямів, методів і форм партнерської співпраці;

можливість забезпечення якісних умов виховної діяльності дитячих об'єднань на базі певного закладу позашкільної освіти (узгодження планів організації діяльності закладів-партнерів, матеріально-технічна база, визначення освітніх осередків).

наявність змістовно щоразу оновленого програмно-методичного забезпечення для реалізації партнерської співпраці;

прогнозування пізнавальних та виховних результатів інтегрованої закладів позашкільної освіти.

ЗМІСТ СПІВПРАЦІ ПРИШКІЛЬНОГО ОЗДОРОВЧОГО ТАБОРУ З ЗАКЛАДАМИ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Напрями виховання: інтелектуальне, естетичне, фізичне, моральне, екологічне, правове, натуралістичне, науково-технічне, превентивне виховання

Методи партнерської взаємодії	Форми співпраці з вихованцями
<p>лекторії, конференції з залученням громадських організацій, методичні об'єднання, залучення керівників гуртків до роботи в умовах пришкільного оздоровчого табору, дискусії, диспути, тренінги, симпозіуми, спільне планування виховної роботи</p>	<p>комфортне освітнє середовище; участь у спільних масових виховних заходах; участь у конкретно-предметних гуртках; квести, плогінги, гра на музичних інструментах, хореографія, вокал тощо</p>
<p>«ДИТИНА+ ПРИШКІЛЬНИЙ ОЗДОРОВЧИЙ ТАБІР+ЗАКЛАД ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ+СУСПІЛЬСТВО»</p>	

Рисунок 2.3. Структура співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти

Таким чином, у ході творчої партнерської взаємодії та співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти потрібно створити спільне програмно-методичне освітнє середовище з метою організації взаємообумовленої діяльності, спрямованої на досягнення єдиного спільного завдання – розвиток громадян нової генерації України.

ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО РОЗДІЛУ

У другому розділі «Організаційно-методичне забезпечення співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти» вивчено досвід співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти. За нашими переконаннями, установка на партнерську співпрацю табору з денним перебуванням та закладів позашкільної освіти у канікулярний відпочинковий період для вихованців визначається діяльнісним характером, через такі форми взаємодії, як спільна програмова складова закладів позашкільної освіти з екологічного напрямку, спільне проведення культурно-масових заходів, методичний рівень співпраці, інформаційна, комунікаційна співпраця, матеріально-технічна взаємодія).

В ході дослідження проаналізовано та вивчено досвід спеціалізованого пришкільного оздоровчого табору з поглибленим вивченням іноземної мови «English with pleasure» с.Тисовецького ЗЗСО I-III ступенів, Великокучурівської сільської ради, Сторожинецького р-ну, Чернівецької обл.

Означено, на основі детального аналізу робочого плану та звітної документації пришкільного оздоровчого мовного табору «English with pleasure», що співпраця з закладами позашкільної освіти проводилася частково у реалізації програмової співпраці з закладами позашкільної освіти з екологічного напрямку та співпраці у проведенні спільних культурно-масових заходів.

Дана обставина дозволила нам у ході дослідження запропонувати оптимальні форми та методи співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти.

Розкрито форми та методи співпраці пришкільного оздоровчого табору денного перебування з закладами позашкільної освіти (залучення педагогів пришкільного оздоровчого табору до роботи в закладах позашкільної освіти, залучення педагогів закладу позашкільної освіти до роботи пришкільного оздоровчого табору, створення дитячих об'єднань на базі спеціалізованих таборів, організація на базі пришкільного оздоровчого

табору філій, організація підготовки та проведення спільних масових виховних заходів, організація спільних експедицій, організація спільної експериментально-методичної діяльності, підготовка та друк методичних видань; організація спільних лекторіїв, проведення спільних суспільно-корисних справ.

Запропоновано структуру співпраці у методичних рекомендаціях до організації співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Відповідно до узагальнених результатів магістерської роботи на тему: «Особливості співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти», можемо зробити наступні висновки.

Проаналізовано наукову літературу в контексті проблеми співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти. Вчені у галузях психолого-педагогічної науки доводять, що співпраця, у будь яких проявах, є можливою лише за створення і побудови сприятливих міжособистісних відносин, морально-психологічного комфорту. Важливими принципами, які реалізує позашкілля, виступають добровільність участі, індивідуалізація розвитку здібностей, талантів, нахилів, виховання гармонійної особистості відповідно до її інтересів та потреб, співпраця у творчості, єдність розвитку та саморозвитку вихованців, емоційна симпатія міжособистісних взаємин. Саме тому співробітництво педагогів пришкільного оздоровчого табору з організаторами позашкільної діяльності надзвичайно важливий аспект в літній відпочинковий період дітей молодшого шкільного віку.

Розкрито значення партнерської взаємодії у співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти. Педагоги пришкільних таборів у організації виховної роботи вступають у взаємодію з вихователями закладів позашкільних освіти з метою реалізації єдиної спільної мети – розвитку гармонійної особистості, що в майбутньому відповідатиме вимогам сучасного суспільства. Партнерська співпраця педагогів пришкільного оздоровчого табору та педагогів закладів позашкільної освіти здійснюються в різних формах (гуртках, секціях, об'єднаннях, клубах) за умов спільного розв'язання виховних проблем, впорядкування, корегування та координації виховних зусиль з метою орієнтації на розвиток дитячих здібностей, талантів, нахилів та інтересів, забезпечення матеріальної бази для формування досвіду *Soft skills*, відповідно до сучасних вимог.

Співпраця закладів позашкілля інтегрує змістовний відпочинок, трудову діяльність, спортивну роботу з пізнавальною, естетичною, екологічною, оздоровчою діяльністю. Основною метою співпраці в організації виховної роботи є забезпечення сприятливих умов для повноцінного відпочинку, організації оздоровлення вихованців, формування навиків здорового способу життєдіяльності, розвитку творчих здібностей та талантів. Зміст та шляхи співпраці сприяють формуванню дитячої ініціативи та самодіяльності вихованців, орієнтовані на розвиток та розширення загальнолюдських моральних цінностей.

Спрямування на партнерську взаємодію у закладах освіти (в тому числі і закладах позашкілля) міцно закорінена в українських педагогічних традиціях. Педагогіка партнерства та партнерська взаємодія, на думку вчених, важлива і значима та сприяє створенню сприятливої атмосфери, в якій повноцінно розкривається потенціал вихованця, розвивається ініціативність і творчість. А це – одна із ключових складових сучасного світу.

Обґрунтовано організаційно-методичне забезпечення співпраці пришкольного оздоровчого табору. Нами в контексті предмету дослідження, проаналізовано та вивчено досвід спеціалізованого пришкольного оздоровчого табору з поглибленим вивченням іноземної мови «English with pleasure» с.Тисовецького ЗЗСО І-ІІІ ступенів, Великокучурівської сільської ради, Сторожинецького р-ну, Чернівецької обл. Після детального аналізу робочого плану та звітної документації пришкольного оздоровчого мовного табору «English with pleasure», означимо, що співпраця з закладами позашкільної освіти проводиться частково у реалізації планової співпраці з закладами позашкільної освіти з екологічного напрямку та співпраці у проведенні спільних культурно-масових заходів.

Основним завданням співпраці пришкольного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти є сприяння у розв'язанні будь-яких спільних актуальних проблем, зміцнення демократії закладів-партнерів, досягнення згоди способом переговорів між сторонами закладів-партнерів стосовно

найважливіших узгоджених стратегій розвитку дітей молодшого шкільного віку, через реалізацію принципів (поваги до особистості педагога, вихованця, позитивного і доброзичливого ставлення у співпраці, довіри у взаєминах, спільній праці, дотримання формули: діалог-співпраця-взаємоповага, розподіленого ситуативне лідерства, рівності сторін партнерів).

розкрито форми співпраці між пришкільним оздоровчим табором та закладами позашкільної освіти, до них відносимо: інформативні презентації, евристичні і дискусії, диспути, «мозковий штурм», метод «круглий стіл», методи ділових ігор, конкурси проєктів з їх обговоренням, сюжетно-рольові ігри, колективні рішення творчих завдань (вирішення конкретних виховних ситуацій), тренінги, кейс-методи), практичні групові та індивідуальні вправляння, моделювання виробничих процесів або ситуацій, проектування робочих та перспективних планів і різних розвивальних програм, групова діяльність з авторськими посібниками, ілюстративними дидактичними матеріалами, обговорення спеціальних відео, створення педагогічної студії, цікаві зустрічі із запрошеними майстрами своєї справи, комп'ютерні технології, майстер-класи. окреслено структуру співпраці пришкільного оздоровчого табору та закладів позашкільної освіти (вивчення досвіду співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти, проблеми партнерської співпраці пришкільного оздоровчого табору та закладів позашкільної освіти, орієнтовні шляхи вирішення проблем партнерської співпраці пришкільного оздоровчого табору та закладів позашкільної освіти, організаційно-педагогічні умови співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти, зміст співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти, методи партнерської взаємодії, форми співпраці з вихованцями).

Подальшого дослідження потребує проблема партнерської взаємодії учасників організації виховної діяльності в літньому оздоровчому таборі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Басюк, Н.А. (2019). Партнерська взаємодія вчителя Нової української школи з батьками молодших школярів. Актуальні проблеми та перспективи дошкільної освіти в сучасному освітньому просторі: збірник науково-методичних праць. за заг. ред. О.О. Максимової, М.А. Федорової. Житомир: ФОП Левковець. 7-10.
2. Бех, І. Д. (2006). Виховання особистості: Сходження до духовності. К.: Либідь.
3. Бех, І.Д. (2003). Виховання особистості: У 2 кн. – Кн. 2. Особистісно орієнтований підхід: Науково-практичні засади: Навчально-методичний посібник. К.: Либідь. 344.
4. Биковська, О.В. (2008). Позашкільна освіта: теоретико-методичні основи: моногр. К.: ІВЦ АЛКОН. 336.
5. Білецька, І.О., & Коберник, О.М. (2009). Методи і засоби особистісно орієнтованого виховання. Умань: Жовтий.
6. Выготский, Л.С. (1960). Развитие высших психологических функций. М.: АПН СССР. 298.
7. Гончаренко, С. (1997). Український педагогічний словник. Київ: Либідь.
8. Давидов, В. В. (2004). Проблеми розвиваючого навчання: навч. посібник для студ. вищ. навчань, закладів. М.: Видавничий центр «Академія».
9. Дворук, О. І.(2006). Процес виховання очима дитини. Відп. ред. Г. В. Луценко. Педагогіка та конкретні методики. Черкаси: «Родзинка». 109.
10. Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття). (1994). К.: Радуга. 62.
11. Дубінка, М. М. (2012). Діалогічне педагогічне спілкування як основа суб'єкт-суб'єктної взаємодії. Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Педагогічні науки, 112, 173-181.

12. Закон України «Про загальну середню освіту». Взято з: <http://www.mon.gov.ua/education/average>.
13. Закон України «Про освіту». Взято з: <http://www.mon.gov.ua/education/average>.
14. Закон України «Про позашкільну освіту». Взято з: <http://www.zakon.rada.gov.ua>
15. Зязюн, І. А. & Сагач Г. М. (1997). Краса педагогічної дії. Київ: Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу.
16. Зязюн, І. А., Крамущенко, Л. В., Кривонос, І. Ф., Самещенко, О. Г., Семиченко, В. А. & Тарасевич, Н. М. (2008). Педагогічна майстерність (3-тє вид.). Київ: Богданов А. М.
17. Концепція «Нова українська школа». (2017). К. Взято з: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
18. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді: наказ Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 р. № 641. Взято з: <http://old.mon.gov.ua/ua/aboutministry/normative/4068>.
19. Корнєв, М. Н. (1995). Соціальна психологія: Підручник. К.: АТ «Київська книжкова фабрика». 304.
20. Корчак, Я. (2007). Дитя людське: вибрані твори. Я. Корчак. Київ: Дух і літера. 530.
21. Кравчинська, Т. С. (2017). Педагогіка партнерства – основні ідеї, принципи та сутність. Підготовка керівних та педагогічних кадрів для реалізації Концепції Нової української школи: матеріали наук.-практ. інтернет-конф. (Харків, 6 квіт.). Харків: Харківська академія неперервної освіти, 85-88.
22. Лаппо, В.В. (2016). Методика виховної роботи в літніх дитячих оздоровчих таборах: Практичний посібник. Івано-Франківськ: НАР. 306.
23. Леонтьев, А. Н. (1977). Деятельность. Сознание. Личность. М.: Политиздат. 304.

24. Лесгафт, П. Ф. (2001). Семейная жизнь ребенка. В П. П. Лебедев (Ред.), Семейное воспитание (с. 175-183). Москва: Академия.
25. Макаренко, А. С. (1951). Проблемы школьного советского воспитания. Сочинения. М. Т.5: Общие вопросы теории педагогики. Воспитание в советской школе. 105-224.
26. Максимчук, В.М. (2013). Організація роботи літнього пришкільного табору. упоряд. О.О. Колонькова. К.: Шкільний світ. 94.
27. Матвієнко, О. В. (2010). Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів до педагогічної взаємодії у навчально-виховному середовищі школи першого ступеня. (Автореф. дис. д-ра пед. наук). Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова, Київ.
28. Матеріали, підготовлені МОН до Всеукраїнського форуму працівників позашкільної освіти 28.10.2016 р.
29. Мелентьев, О.Б. (2013). Теорія і методика позашкільної освіти. Умань: «АЛІМІ». 182.
30. Мельничук, С.Г. (2012). Педагогіка. Теорія виховання: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів; К.: Слово. 285.
31. Методика виховної роботи в літніх оздоровчих таборах. (2012). навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя; авт.-уклад.: Л. О. Дубровська, В. Л. Дубровський, О. С. Філоненко; за ред. Є. І. Коваленко. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя. 179.
32. Методичні матеріали за напрямками позашкільної освіти. Взято з: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/pozashkilna-osvita/metodichni-materiali-zanapryamami-pozashkilnoyi-osviti>
33. Міленін, В.М. (2013). Інноваційна модель виховного простору сучасного позашкільного навчального закладу: посібник. Київ. 160.
34. Міністерство освіти і науки України. (2016). Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. Взято з

[http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%2020 16/12/05/konczepczyia.pdf](http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%2020%2016%2F12%2F05%2Fkonczepczyia.pdf)

35. Міщенко О. В. (2003) Організація та проведення оздоровчих заходів у літніх таборах відпочинку: Навч.- метод. посіб. для вивч. курсу фіз. виховання різних груп населення: Для студ. пед. закл. освіти / О.В.Міщенко, Н.А.Кулик, Т.Є.Криводуд; Сум. держ. пед. ун-т ім. А.С.Макаренка. Суми. 58.

36. Моляко, В. О. (1989). Психологічна готовність до творчої праці. К.: Знання УРСР. 215.

37. Мосякова, І.Ю. (2018). Концептуальні основи модернізації змісту позашкільної освіти»: практико орієнтований посібник. Київ: Педагогічна думка. Ч. 1. 121.

38. Навчальна література в системі позашкільної освіти. (2016). Навчально-методичний посібник. Автор-укл. Петроченко, В.І. Запоріжжя: КЗ «Центр туризму» ЗОР. 32.

39. Науменко, Р. А. (2009). Позашкільний навчальний заклад – освітньо-виховна система. Р. А. Науменко, Л. І. Ковбасенко, О. С. Снісаренко. К.: Інформаційні системи, 32.

40. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті. Взято з: <http://www.mon.gov.ua/education/average>.

41. Ніколенко, Л. Т. (2018). Педагогіка партнерства як умова реалізації завдань розвитку особистості дитини у контексті Нової української школи. Методист. Т. 6. 84-92.

42. Омеляненко, В.Л., & Кузьмінський, А.І. (2008). Теорія і методика виховання: навч. посібник. Київ: Знання. 415.

43. Орбан-Лембрик, Л.Е. (2005). Соціальна психологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Академвидав. 448.

44. Організаційно-методичні засади виховної роботи в літніх оздоровчих таборах. (2011). Мметод. посіб. В. Д. Гаврішко, І. М. Шоробура, Л. А. Машкіна, Н. В. Казакова; Хмельниц. облдержадмін., Хмельниц. обл. рада, Хмельниц. гуманіт.- пед. акад. Хмельницький: Вид-во ХГПА. 255.

45. Основи еколого-натуралістичної освіти (2005). науково-методичний посібник. В.В. Вербицький (ред.). К. 490.
46. Позашкільна освіта в Україні (2006). Навч. посібник. О.В. Биковська (ред.). К.: ІВЦ АЛКОН. 224.
47. Попова, О.Ю. (2012). Практика в дитячих оздоровчих таборах: прогр. та метод. рек. для студ. II курсу галузі знань 0101 на пряму підготов. 6.010102. Кам'янець-Подільський: Сисин О. В.: Абетка. 35.
48. Про затвердження Орієнтовних критеріїв оцінки діяльності позашкільних навчальних закладів. (2008). Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.08.2003 № 567. Позашкілля. № 10. 38-43.
49. Про затвердження переліку типів позашкільних навчальних закладів і Положення про позашкільний навчальний заклад: Постанова Кабінету міністрів України від 6 травня 2001 р. № 433. Взято з: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/433-2001-%D0%BF>.
50. Пустовіт, Г. П. (2003). *Позашкільна освіта: сутність, мета, перспективи*. Рідна школа. № 2. 14-19.
51. Пустовіт, Г. П. (2011). Позашкільна освіта і виховання в контексті основних напрямів реформування освіти в Україні. Вимірювальна та обчислювальна техніка в технологічних процесах, 1, 293-296.
52. Рубинштейн, С. Л. (1999). Основы общей психологии. СПб.: Питер Ком. 720.
53. Русова, С. Ф. (1918). Позашкільна освіта: засоби її переведення: лекції, читані на позашк. ф-ті Київ. пед. ін-ту. Київ: Дзвін. 87.
54. Савченко, О. Я. (2007). Шкільна освіта як замовник підготовки майбутнього вчителя. Рідна школа. № 5. С. 5-8.
55. Семиченко, В. А. & Заслуженюк, В. С. (1998). Мистецтво взаєморозуміння. Психологія та педагогіка сімейного спілкування. Київ: Веселка.

56. Сисоєва, С. О. (2000). Освітні технології: методологічний аспект. В Т. Левовицький, І. Вільш, І. Зязн, Н. Ничкало (Ред.), Професійна освіта: педагогіка і психологія (с. 351-368). Київ; Ченстохова: ВІПОЛ.
57. Скиба, М. (2019). Краще разом. Що таке педагогіка партнерства і навіщо вона в НУШ? Взято з: <https://nus.org.ua/articles/pedagogika-partnerstva-shho-tse-take-ta-yak-zrozumity-chy-vona-ye-u-shkoli/>
58. Солова, В.М. (2000.). Педагогіка літнього оздоровчого табору: метод. рекомендації студентам-практикантам, вожатим, вихователям; Ніжинський держ. педагогічний ун-т ім. М. Гоголя. Ніжин. 70.
59. Сорока, Г.С. (2005). Організація виховної роботи: планування, аналіз, методичне забезпечення. Харків: Основа. 128.
60. Соціально-педагогічна діяльність у дитячих оздоровчих таборах. (2008). Навч.- метод. посіб. для студентів – організаторів літнього відпочинку дітей і молоді. С.Я.Харченко, Л.Ц.Ваховський, О.П.Песоцька та ін.; за заг. ред. С.Я.Харченка; М-во освіти і науки України та ін. Луганськ: Альма-матер.284.
61. Стельмахович, М.Г. (1996). Українська народна педагогіка. Навчально-методичний посібник. К.: ІЗМН.
62. Столяренко, О.В. (1999). Методика виховної роботи з учнями в літній період: практико-зорієнтований навчально-методичний посібник. К: ІЗМН. 156.
63. Сухомлинська, О.В. (1995). Теоретичні основи виховання і діяльності закладів позашкільної освіти. Початкова школа. № 1. 28-30.
64. Сухомлинський, В. О. (2012). Серце віддаю дітям. Київ: Акта.
65. Сухомлинський, В.О. (1988). Сто порад учителеві. К.: Рад. шк. 121-122.
66. Сущенко, Т.І. (1996). Позашкільна педагогіка. К.: Освіта. 216.
67. Теорія та методика професійно-педагогічної діяльності вожатого в літніх дитячих оздоровчих таборах (2013): навч. посіб. для студ. пед. вищ. навч. закл. уклад.: М. І. Воровка, Г. Г. Петрученя, Л. І. Кучина; за ред. В. В. Молодиченка. 2-е вид., випр. Мелітополь: Вид. буд. Мелітоп. міськ. друк. 232.

68. Типові штатні нормативи оздоровчих таборів (комплексів) для дітей, підлітків та учнівської молоді з цілодобовим перебуванням» від 12.05.1994.

69. Україна. Верховна Рада. Комітет з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту і туризму. (2015). Сімейна політика України – цілі та завдання, матеріали парламентських слухань у Верховній раді України 17 червня 2015 р. Київ: Парламентське видавництво.

70. Ушинський, К.Д. (2006). Людина як предмет виховання: Педагогічна майстерність: хрестоматія. за ред. І. А. Зязюна. Київ: Вища школа. 275-276.

71. Федорова, Н. В. (2012). Діалогічне співробітництво як основа організації ефективної педагогічної взаємодії в системі «педагог-студент». Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти, 5, 43-47. 234.

72. Цуприк, С. І. (2011). Підготовка студентів вищих педагогічних навчальних закладів до роботи в літніх оздоровчих таборах. 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук. Вінниця. 223. Взято з: https://library.vspu.net/bitstream/handle/123456789/697/dis_Tsupryk.pdf?sequenc

73. Яковець, Н.І., & Стрельнікова, Н.М. (2004) Методика виховної роботи в літніх оздоровчих таборах: Метод. рек. до лабораторних робіт. Ніжинський держ. педагогічний ун-т ім. М. Гоголя. Ніжин: Видавництво НДПУ ім. М.Гоголя. 201.

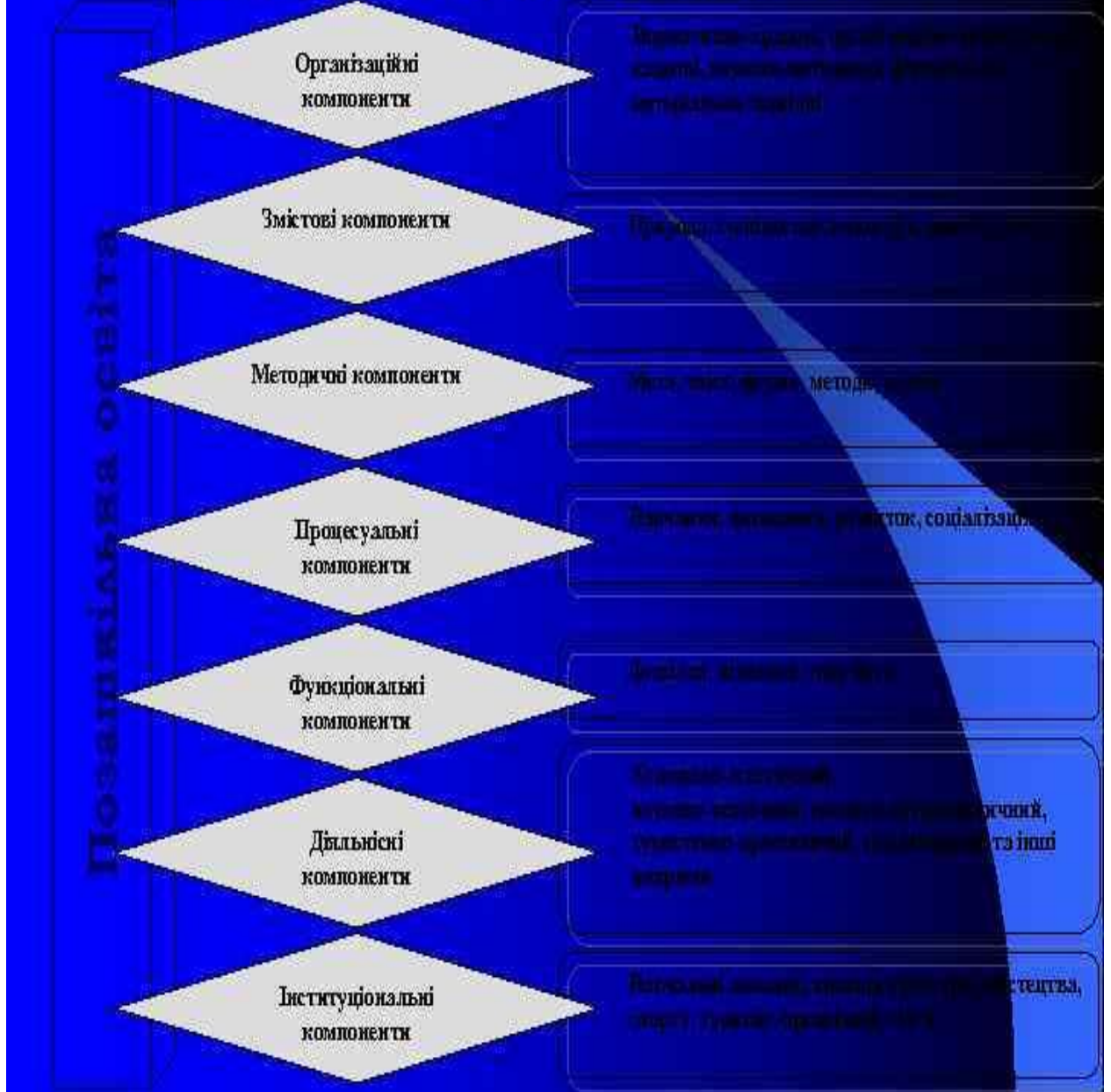
74. Epstein, J. (1987). Toward a theory of family-school connections: Teacher practices and parent involvement. Ed. by K. Hurrelman, F. Kaufmann, & F. Losel. Social intervention: Potential and constraints. New York: Aldine. 121-136.

ДОДАТКИ

Додаток А

Структурні складові співпраці закладів позашкільної освіти

Структура позашкільної освіти

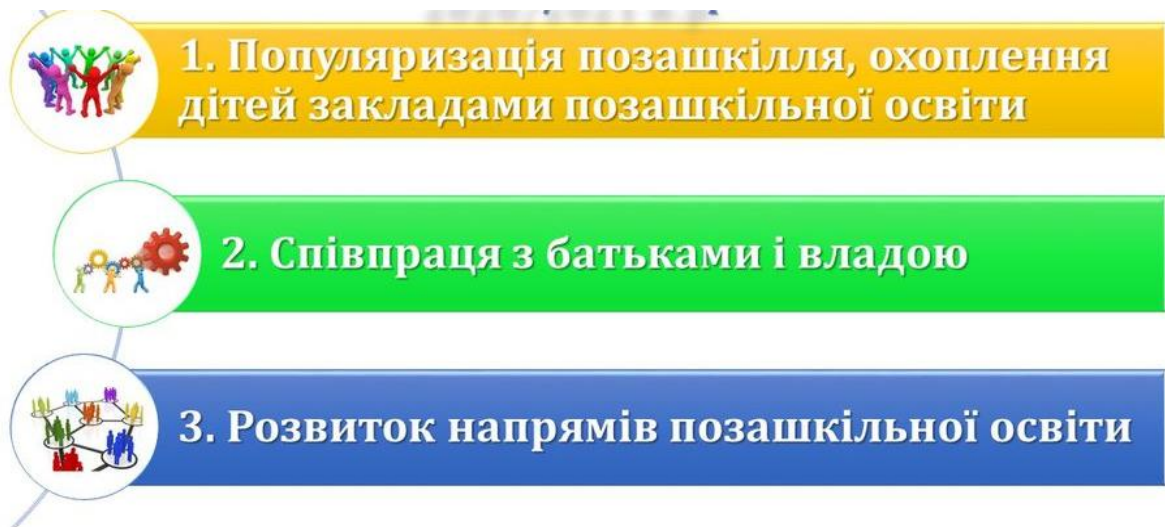
Додаток Б

Хронологічні етапи історії розвитку позашкільної освіти

ХРОНОЛОГІЧНІ ЕТАПИ ІСТОРІЇ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ		
№ етапу, хронологічні межі	Період	Основні характеристики позашкільної освіти
I етап до X ст.	до X ст.	Передумови виникнення позашкільної освіти, спрямування її змісту на оволодіння елементарними трудовими навичками.
II етап X–XV ст.	X–XII ст.	Активізація освітньої діяльності, швидкий розвиток освіти, шкільництва, поява перших методичних настанов.
	XIII–XV ст.	Занепад культурно-освітнього життя.
III етап XVI–початок XX ст.	XVI–XVII ст.	Спрямування позашкільної освіти на виховання молодих поколінь у любові до рідної землі, свого народу, формування готовності до захисту Вітчизни на засадах народних традицій, народної та козацької педагогіки.
	XVIII – початок XX ст.	Формування системи позашкільної освіти, розширення її змісту та форм організації.
IV етап XX ст.	1917–1920	Заходи з реформування позашкільної освіти, створення позашкільних закладів як закладів нового типу.
	1921–1930	Розширення мережі позашкільних закладів, форм виховання, що сприяли соціалізації дітей та підлітків.
	1931–1940	Удосконалення всіх ланок системи позашкільного виховання, утвердження основних принципів взаємодії позашкільного і шкільного виховання, масове відкриття позашкільних закладів.
	1941–1955	Визначення статусу позашкільних закладів та їх працівників, подальший розвиток позашкільної освіти.
	1956–1991	Спрямування позашкільної освіти на вирішення завдань ідейно-політичного, морального і трудового виховання разом зі школою, піонерською та комсомольською організаціями; функціонування позашкільних закладів як центрів організаційно-масової та інструктивно-методичної роботи з дітьми та підлітками.
V етап кінецьXX– початок XXI ст.	1991–1999	Надання позашкільній освіті статусу складової системи освіти України, законодавче закріплення права кожного на здобуття позашкільної освіти.
	2000 по тепер.	Визначення і реалізація державної політики у сфері позашкільної освіти й профорієнтаційної роботи.

Додаток В

Основні напрями співпраці пришкільного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти

Напрямок 1 – популяризація позашкільля, охоплення дітей закладами позашкільної освіти

Кожна складова освіти виконує своє цільове призначення і охоплює ту чи іншу категорію – діти, учні, вихованці, слухачі, студенти та ін. У системі позашкільної освіти – це вихованці пришкільних оздоровчих таборів, учні, слухачі гуртків та інших творчих об'єднань закладів позашкільної освіти.

Цільовим призначенням позашкільної освіти є формування особистості кожної дитини згідно її здібностей, підготовка до життя та праці. У закладах позашкільної освіти діти розвивають свої здібності, таланти, обдарування з культури, науки, природи тощо; одночасно відбувається допрофесійна підготовка і професійне самовизначення; здійснюється змістовне дозвілля і формується культура вільного часу; відбувається успішна реалізація та Як свідчить ситуація, кількість дітей віком від 5 років в усіх областях України на сьогодні збільшується.

Водночас, батьки і діти не завжди знають про можливості позашкільної освіти, безкоштовного навчання у закладах позашкільної освіти.

Тому і постає питання популяризації позашкілля, охоплення якомога більшої кількості дітей закладами позашкільної освіти, їх навчання в різних гуртках та інших творчих об'єднаннях, співпраця з пришкільними оздоровчими таборами, з батьками дітей.

Напрямок 2 – Співпраця з владою і батьками
Влада і батьки є основними і замовниками, і партнерами позашкільників. Батьки приводять дітей навчатися у заклади позашкільної освіти, а влада, як один з розпорядників коштів, – відповідно їх фінансує. Тому важливим є співпраця закладів позашкільної і з владою, і з батьками. Більше того, за нашим спостереженням, де є нормальна співпраця, не виникає питань із закриттями закладів. Є розуміння і усвідомлення спільності інтересів закладів позашкільної освіти, влади, батьків, що в центрі їх уваги – діти.

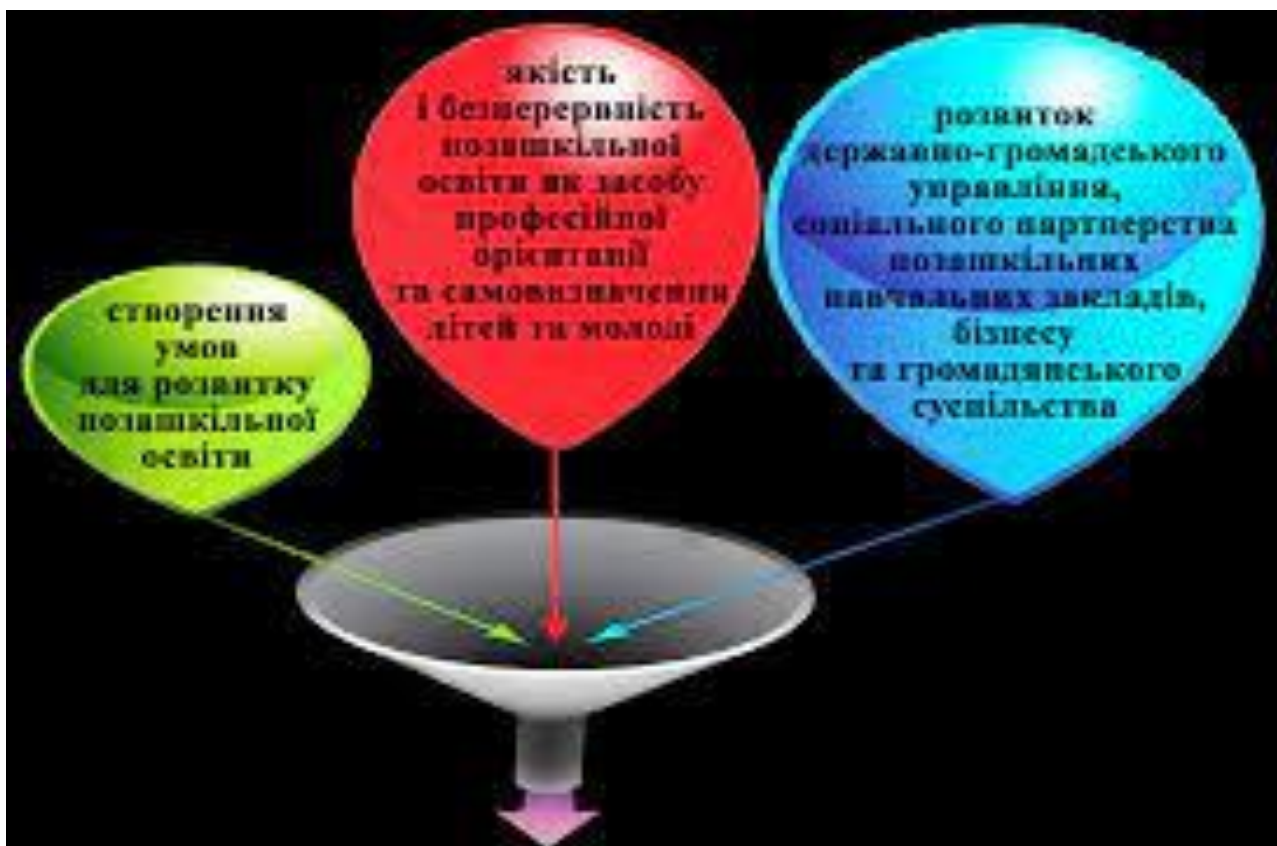
Напрямок 3. Розвиток напрямів позашкільної освіти.
Позашкільна освіта включає різні напрями, що відповідають п'яти основним сферам життєдіяльності людини – культура, техніка, природа, суспільство, спорт.

Наразі згідно Закону України «Про позашкільну освіту» їх тринадцять. Це художньо-естетичний, науково-технічний, еколого-натуралістичний, туристсько-краєзнавчий, дослідницько-експериментальний, фізкультурно-спортивний, гуманітарний мистецький, військово-патріотичний, бібліотечно-бібліографічний, соціально-реабілітаційний, оздоровчий, пластовий, скаутський.

Безумовно, постає питання розвитку кожного напрямку позашкільної освіти як такого, що представляють зміст позашкільної освіти і забезпечують навчання, виховання, розвитку та соціалізації особистості у вільний час у закладах позашкільної освіти, в тому числі і в пришкільному оздоровчому таборі.

Додаток Д

Основні завдання розвитку співпраці пришкольного оздоровчого табору з закладами позашкільної освіти

Сьогодні вкрай необхідним постає оновлення і підвищення якості змісту позашкільної освіти на основі:

- ❖ розвитку партнерства з соціальними інституціями, громадськими об'єднаннями;
- ❖ взаємодія початкової, загальної середньої, позашкільної освіти професійно-технічної
- ❖ принципів гуманізації й демократизації освітнього процесу;
- ❖ індивідуалізації та врахування вікових інтересів дітей та молоді;
- збереження і зміцнення здоров'я вихованців творчих об'єднань;
- ❖ зв'язок з родинами, орієнтація на культурно-освітні інтереси сім'ї;
- ❖ збереження і розвиток національно-культурних традицій;
- ❖ ціннісне ставлення до виховання патріота України;
- ❖ відкритість та полісферність освіти, державногромадський характер управління.

(Мосякова, І. Ю. (2018). Концептуальні основи модернізації змісту позашкільної освіти»: практико орієнтований посібник. Мосякова. Київ: Педагогічна думка. Ч.1. 121.)